

**Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ –
Варна, Филиал – Сливен
Катедра „Здравни грижи“**

Донка Трифонова Султанова

**ОСОБЕНОСТИ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ В ДЕТСКО
ОТДЕЛЕНИЕ И КОНТРОЛЪТ НА ИНФЕКЦИИТЕ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и
научна степен

„доктор“

Научна специалност: „Управление на здравните грижи“

Научен ръководител:

Доц. Цонко Паунов, д. м.

Проф. Елена Желева, д. п.

Официални рецензенти:

Проф. д-р Мария Анастасова Семерджијева, д. м.

Проф. Галина Стамова Чанева, д. м.

Сливен 2022

Дисертационният труд съдържа 137 стандартни страници и е онагледен с 91 фигури. Приложения – 2. Литературната справка включва 175 литературни източника, от които 59 на кирилица и 116 на латиница.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ при Филиал – Сливен към МУ “Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна на 14. 07. 2022 година.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 27. 10. 2022 г. от .....часа в зала „Аула“, Филиал – Сливен на открито заседание на Научно жури.

Съдържание

Въведение	4
Цел, задачи и работни хипотези	5
Организация на проучването	6
Резултати и обсъждане	9
Изводи	62
Приноси	63
Публикации свързани с дисертационния труд	64

ВЪВЕДЕНИЕ

Детското здраве представлява приоритет на здравеопазните системи в световен мащаб. Предоставянето на качествени здравни грижи за педиатричните пациенти, намаляването на смъртността, предотвратяването на инфекциозната заболеваемост и контролът на инфекциите е от особена важност и ангажира вниманието и усилията на всички държави, като е заложено не само в здравните заведения и в различни организации, а и като цялостна държавна политика. В болничната помощ, здравни грижи за децата се полагат основно в детските отделения и клиники.

Вътреболничните инфекции са проблем, който засяга здравеопазването на всички нива и застрашава здравето, както на пациентите, така и на специалистите предоставящи здравни грижи. Развитието им е основна причина за инвалидизация и смъртност при хоспитализираните пациенти и особено при децата поради физиологичните особености свързани с възрастта. Инфекциите свързани с медицинското обслужване водят и до удължен болничен престой, който от своя страна е свързан с допълнителни финансови разходи.

Превенцията и контролът на нозокомиалните инфекции са включени в медицинските стандарти и правила, които съдържат препоръки за ефективното справяне с този проблем.

Детските отделения и клиники се определят като рискови по отношение на развитието на вътреболнични инфекции. Всички лица – медицински и немедицински специалисти, работещи в педиатричните структури – са длъжни да спазват установените стандарти и задължителни предпазни мерки и да съблюдават за недопускането на развитие на инфекции свързани с обгрижването на децата.

Превенцията и контролът на инфекциите свързани с медицинското обслужване в детските отделения и клиники е

процес, който изисква висока отговорност, периодично обучение и предоставяне на актуална информация на специалистите по здравни грижи, както и непрекъснато осъвременяване на програмите за профилактика и контрол в съответствие със специфичните особености на педиатричните пациенти.

Цел, задачи и работни хипотези на дисертационния труд

Цел: Да се проучат спецификите на здравните грижи в педиатричните отделения, свързаната с тях организация на инфекциозния контрол, както и нагласите и знанията на персонала относно контрола на вътреболничните инфекции.

Задачи

1. Да се изяснят особеностите на детето като пациент и спецификата на грижите полагани за него.
2. Да се проучи отношението на персонала към проблема вътреболнични инфекции и доколко прилагането на контролните мерки се спазва в процеса на работа в педиатричните отделения.
3. Да се изведат критериите за ефективност при контрола на вътреболничните инфекции /правила, алгоритми и контрол относно правилата за дезинфекция/.
4. Да се концептуализира модел свързан с организацията на дейностите по контрол на вътреболничните инфекции в болничните структури за лечение и полагане на здравни грижи за деца.
5. Да се предложи оптимизация в дейността и структурата на изпълнение на мерките по отношение контрола на вътреболничните инфекции.

Работни хипотези

1. Допуска се, че в отделенията по детски болести се установяват пропуски в работата, които са предпоставка за появата на ВБИ.

2. Допуска се, че разпределението на отговорностите на персонала не са на необходимото ниво и това би могло да е причина за пропуски в превенцията и контрола на ВБИ в педиатричните отделения.
3. Обучението на персонала в отделението е предпоставка за качествено предоставяне на здравни грижи за педиатричните пациенти и контрол върху дейностите по превенция на НИ.
4. Намирането на достъпен начин за информация на придружителите относно рисковете за предаване на ВБИ би гарантирало за по-голяма отговорност и съдействие от тяхна страна в предпазването на хоспитализираните деца от развитие на такива инфекции.

Организация на проучването

1. Предмет на проучването

- 1.1 Организацията на превенцията и контрола на вътреболничните инфекции при предоставяне на здравните грижи в отделенията по педиатрия.

2. Обект на проучването

- 2.1 Обект на проучването са:

- Медицински сестри, полагащи здравни грижи в педиатричните структури на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД - Сливен и УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна.
- Студенти от специалност „ Медицинска сестра“, обучаващи се във Филиал Сливен към МУ „ Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.
- Санитари, работещи в детско отделение на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД – Сливен и УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна.

3. Обем на проучването:

Проучването стартира м. декември 2021 г и приключи м. май 2022 година. Статистическата извадка обхваща общо 118 анкетирани, разпределени в следните групи:

I група - 46 медицински сестри, полагащи здравни грижи в педиатричните структури на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД, гр. Сливен и УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна.

II група - 60 студенти от специалност „Медицинска сестра“, обучаващи се във Филиал Сливен към МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

III група - 12 санитарни работещи в детско отделение на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД – Сливен.

4. Място и време на проучването:

- Проучването е осъществено, чрез два вида анонимни анкетни карти в градовете Сливен и Варна.
- Анкетното проучване сред професионалистите по здравни грижи санитарите и студентите е проведено в отделенията по детски болести, в които работят/провеждат клинична практика.
- Проучването е извършено самостоятелно в периода 01.12.2021 – 31.05.2022 г., като всички интервюирани лица бяха запознати с целта и същността на научното изследване.

5. Методи за събиране на данни

- Анкетно проучване
- Програмирано интервю със специалисти по здравни грижи и студенти от специалност „Медицинска сестра“.

6. Методи за анализ на данните /статистически методи/.

- Дескриптивна /описателна статистика/
- Корелационен анализ

7. Инструментарий на проучването

Анкетна карта №1

Анкетата е насочена към медицински сестри, студенти от специалност „Медицинска сестра“ и санитарни, и цели изследването степенята на компетентност относно превенцията и контрола на вътреболничните инфекции в отделенията по детски болести.

- С първа група въпроси (2 - 8) се цели да се провери субективно степенята на запознатост на медицинските сестри, студентите и санитарите относно проблема вътреболнични инфекции.
- С втора група въпроси (9 - 15) се цели да се провери степенята на запознатост на медицинските сестри, студентите и санитарите относно предпазните мерки за превенция и контрол на вътреболничните инфекции.
- С трета група въпроси (16 - 22) се цели да се провери до каква степен се прилагат на практика предпазните мерки за превенция и контрол на вътреболничните инфекции в условията на детския стационар.
- С последните въпроси от анкетата (23 и 24) се цели да се провери необходимостта от допълнителна информация относно проблема вътреболнични инфекции в отделение по педиатрия.

Анкетна карта № 2

Програмирано интервю, съдържащо 10 въпроса насочени към специалисти по здравни грижи, работещи в детско отделение и студенти от специалност „Медицинска сестра“, провеждащи клинична практика в детско отделение.

Интервюто има за цел да изясни отговорностите на специалистите по здравни грижи и студентите от специалност „Медицинска сестра“ относно специфичните особености

свързани с превенцията и контрола на вътреболничните инфекции конкретно за педиатричните отделения.

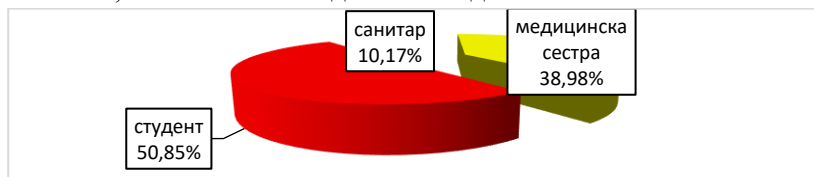
Резултати и обсъждане

Общият брой на участниците в изследването е 118. Разпределението по професии/длъжности е представено на фигура 1.

Фиг. 1. Разпределение на респондентите по абсолютен брой (n=118)

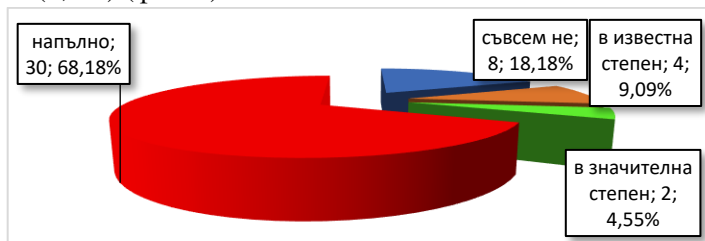
На фиг.2 е представен относителният дял на различните групи участващи в проучването. Относителният дял на първата група респонденти, а именно медицинските сестри е 39%, студентите, като втора група изследвани лица са с относителен дял от 50,8%, а третата група анкетиранни, в лицето на санитарите заема 10,2% относителен дял от извадката.

Фиг. 2. Разпределение на групите от извадката по относителен дял (n=118)

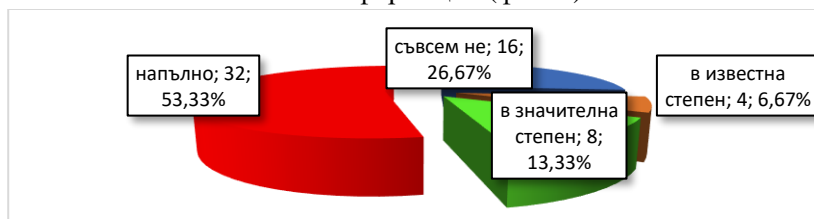
На въпроса запознати ли са, чия е отговорността по профилактиката и контрола на вътреболничните инфекции, по-голямата част от специалистите по здравни грижи (68,2 %) преценят, че са напълно запознати. Прави впечатление, че съществуват и такива, които смятат, че нямат познания относно тази отговорност (18,2%). Съвсем малка част от анкетираните

посочват запознатост в известна степен (9,1%) и значителни познания (4,5%) (фиг. 3).

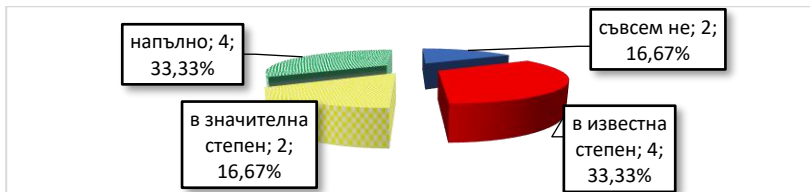
Фиг. 3. Запознати ли сте, чия е отговорността по профилактиката и контрола на ВБИ? /медицински сестри/

Почти аналогични са данните при студентите. 53,3% от тях смятат, че са напълно запознати по проблема, а 26,7% заявяват липса на такава информация (фиг.4.).

Фиг. 4. Запознати ли сте, чия е отговорността по профилактиката и контрола на ВБИ?/студенти/

Доста по-разнопосочни са данните, предоставени от групата на санитарите. 33,3% от тях демонстрират, че са напълно запознати с това, чия е отговорността по профилактиката и контрола на НИ. Същият относителен дял от анкетираните посочват отговор „в известна степен“. Равни са получените резултати и на тези, които в значителна степен смятат, че имат познания относно се до този въпрос, и тези, които твърдят, че нямат информация по проблема (по 17,7%) (фиг.5).

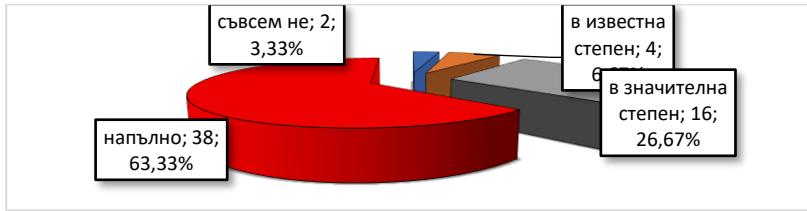
Фиг. 5. Запознати ли сте, чия е отговорността по профилактиката и контрола на ВБИ?/санитари/

По-малко от половината анкетирани медицински сестри (40,9 %) твърдят, че напълно познават медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ. Останалата част от тях смятат, че са запознати в известна (18,2%) до значителна степен (22,7%), а 18,2% посочват, че извършват професионалната си дейност, без да са напълно наясно с наложените стандарти в практиката (фиг. 6). От своя страна тази самооценка от страна на респондентите показва основни познания, известна рутинност в работата и недостатъчна информираност относно действащите правила и норми.

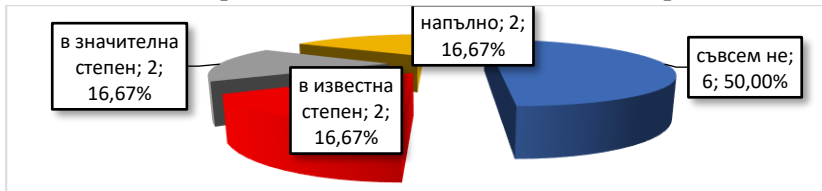
Фиг. 6. Запознати ли сте с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ? /медицински сестри/

Съвсем различни са получените данни от страна на студентите. 63,3% от тях преценят, че са напълно запознати със съдържанието на стандарта, а други 26,7% смятат, че в значителна степен имат познания. (фиг. 7).

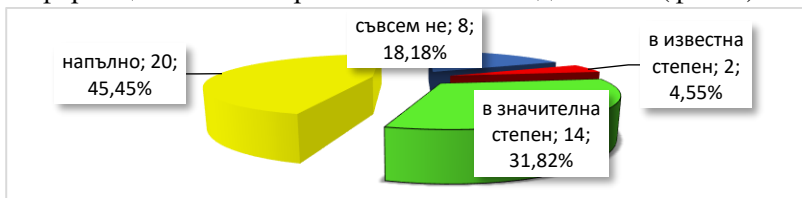
Фиг. 7. Запознати ли сте с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ? /студенти/

Недостатъчни познания относно медицинския стандарт проличават от данните получени от третата група респонденти, а именно санитарите. 50% от тях заявяват, че не познават стандарта и само 16,7% твърдят, че са напълно наясно с него (фиг. 8).

Фиг. 8. Запознати ли сте с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ? /санитарите/

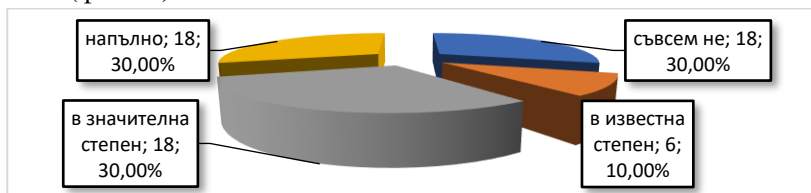
На въпроса, кой осъществява дейностите по профилактиката на ВБИ, 45,5% от медицинските сестри заявяват, че са напълно запознати, при 31,8% познанията са в значителна степен. Не малка част от тях (18,2 %) твърдят, че нямат информация относно прилагането на тези дейности (фиг. 9).

Фиг. 9. Запознати ли сте, кой осъществява дейностите по профилактика на ВБИ? /медицински сестри/

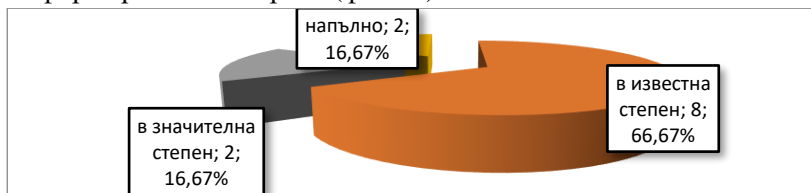
Известно колебание проличава в данните получени от втората група респонденти. Равен е относителният дял на 12

студентите, които смятат, че са напълно и в значителна степен запознати с това кой осъществява дейностите по профилактика на ВБИ, и тези, които твърдят, че нямат познания по въпроса - по 30% (фиг.10).

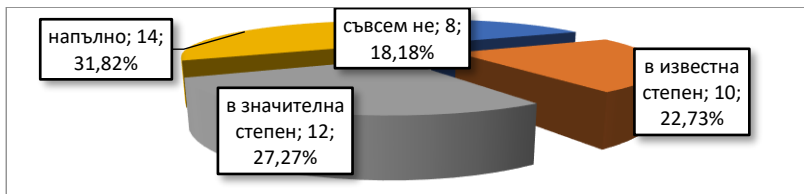
Фиг. 10. Запознати ли сте, кой осъществява дейностите по профилактика на ВБИ? /студенти/

Относителен дял от 66,7% от третата група изследвани лица твърдят, че в известна степен имат познания относно осъществяването на дейностите по профилактика на НИ. Прави впечатление, че липсват такива, които преценят, че съвсем не са информирани по въпроса (фиг.11).

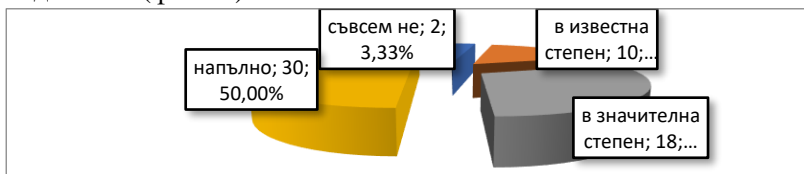
Фиг. 11. Запознати ли сте, кой осъществява дейностите по профилактика на ВБИ? /санитари/

Само 31,8% от изследваните специалисти по здравни грижи твърдят, че са напълно запознати с категориите лечебни заведения за болнична помощ и отделенията, които са със специфичен риск за възникване на ВБИ. Данните, съдържащи се във фиг.12 са в почти равно съотношение, което показва определена неубедителност относно информираността на медицинските сестри относно рисковите болнични звена, което от своя страна би предположило в известна степен подценяване на рисковете за възникване на НИ.

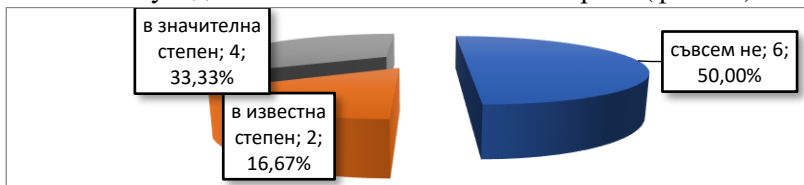
Фиг. 12. Запознати ли сте с категориите лечебни заведения за болнична помощ и отделенията, според специфичния риск за възникване на ВБИ? /медицински сестри/

Доста по-убедителни относно този въпрос са отговорите на студентите. Половината от тях посочват, че са напълно запознати, а 30% твърдят, че са информирани в значителна степен с рисковите за развитие на ВБИ болнични заведения и отделения (фиг.13).

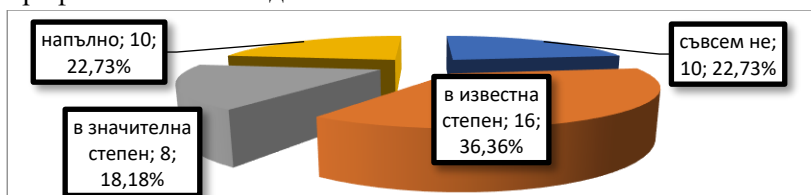
Фиг. 13. Запознати ли сте с категориите лечебни заведения за болнична помощ и отделенията, според специфичния риск за възникване на ВБИ? /студенти/

От изследваните санитарни 50% са на мнение, че не са запознати с рисковите по отношение на ВБИ лечебни заведения и отделения. При останалата част от респондентите се наблюдава известна неубедителност в познанията по въпроса (фиг. 14).

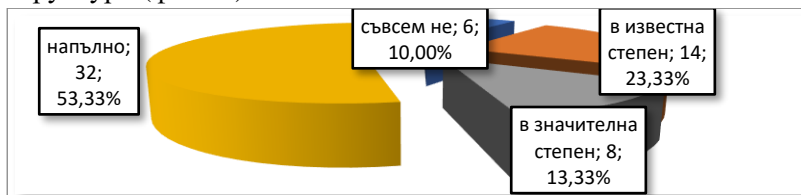
Фиг. 14. Запознати ли сте с категориите лечебни заведения за болнична помощ и отделенията, според специфичния риск за възникване на ВБИ? /санитарни/

От съдържанието на фиг.15 става ясно, че само 22,7% от анкетираните специалисти по здравни грижи посочват пълна запознатост с годишната програма за профилактика и контрол на ВБИ в лечебното заведение, в което работят. Същият относителен дял от анкетираните медицински сестри заявяват, че не познават този документ. Най-много са тези, които демонстрират запознатост само в известна степен (36,4%). Тези факти до някъде са обезпокоителни, тъй като тези специалисти са пряко ангажирани с осъществяването на профилактика и контрол на ВБИ в лечебното заведение, в което осъществяват професионалната си дейност.

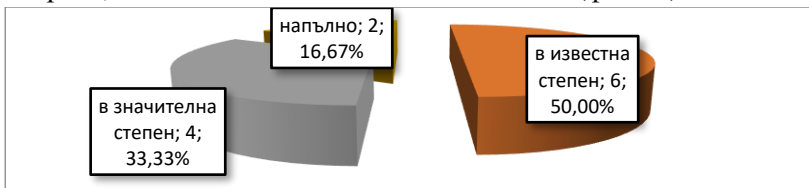
Фиг. 15. Запознати ли сте подробно с годишната програма за профилактика и контрол на ВБИ в лечебното заведение, в което работите/провеждате клинична практика/?
/медицински сестри/

Същевременно повече от половината анкетиран студенти (53,3%), заявяват, че са напълно запознати с годишната програма на здравното заведение, в което провеждат клинична практика. Вероятно тази информация е предоставена от преподавателите по клинична практика в съответните болнични структури (фиг.16).

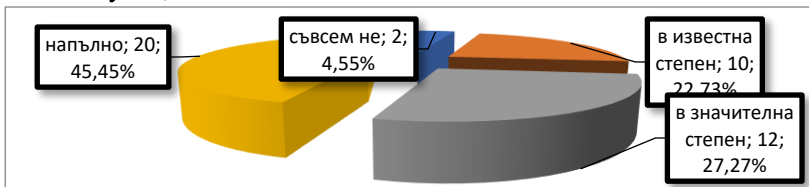
Фиг. 16. Запознати ли сте подробно с годишната програма за профилактика и контрол на ВБИ в лечебното заведение, в което работите/провеждате клинична практика? /студенти/

При третата група респонденти, които реално са част от преките ангажирани лица в профилактиката и контрола на ВБИ в лечебните заведения, прави впечатление, че 50% смятат, че са информирани само в известна степен със съдържанието на годишната програма за профилактика и контрол на НИ. 16,7% от тази група анкетирани лица посочват отговор „напълно“, а 33,3% твърдят, че са запознати в значителна степен (фиг.17).

Фиг. 17. Запознати ли сте подробно с годишната програма за профилактика и контрол на ВБИ в лечебното заведение, в което работите/провеждате клинична практика? /санитари/

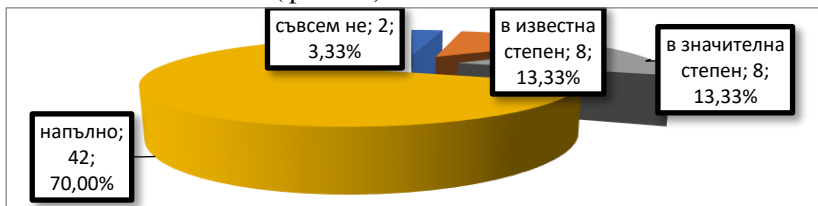
Данните съдържащи се във фиг.18 показват, че 45,5% от анкетираните медицински сестри са на мнение, че имат познания относно рисковите фактори за възникване на ВБИ, а 27,3% от респондентите посочват, че са запознати с тези фактори в значителна степен. Имайки в предвид отговорите и на останалите респонденти прави впечатление, че познанията по темата съществуват, но те не са достатъчни.

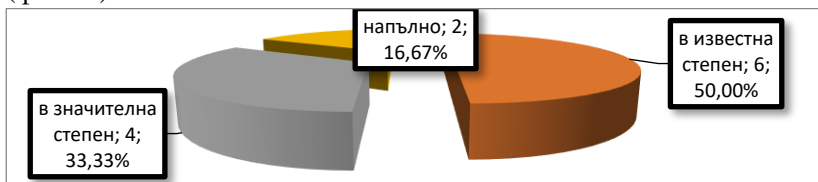
Фиг.18. Запознати ли сте с факторите, определящи риска за възникване на ВБИ? /медицински сестри/

Доста по-категорични са отговорите на втората група респонденти. В сравнение със специалистите по здравни грижи, много по-голям е относителния дял на студентите (68,9%), които заявяват, че са напълно запознати с факторите, определящи риска за възникване на НИ (фиг. 19).

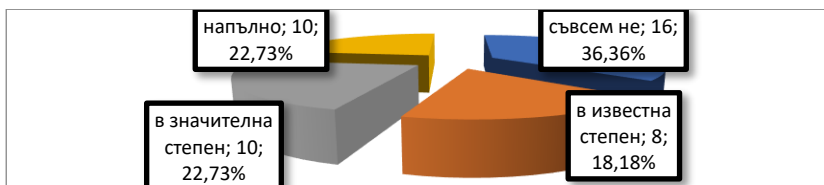
Фиг.19. Запознати ли сте с факторите, определящи риска за възникване на ВБИ? /студенти/

При резултатите от анкетираните санитарни прави впечатление, че отговорът с най-висок относителен дял е „в известна степен“ – 50%. 33,3% посочват отговор „в значителна степен“ и само 16,7% заявяват, че са напълно запознати с въпроса (фиг.20).

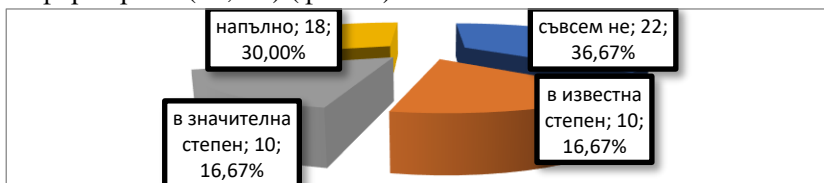
Фиг.20. Запознати ли сте с факторите, определящи риска за възникване на ВБИ? /санитарни/

Голяма част от медицинските сестри твърдят, че не получават достатъчно информация относно проблемите свързани с ВБИ (36,4%), а 18,2% посочват отговор „в известна степен“, което свидетелства, че те са наясно, че полагат здравни грижи въз основа на базови познания без периодично актуализиране и надграждане на информацията (фиг.21).

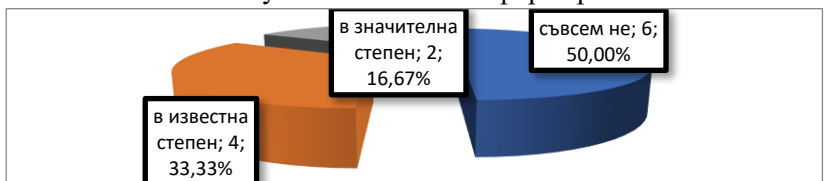
Фиг. 21. Смятате ли, че получавате достатъчно информация относно ВБИ? /медицински сестри/

Интерес представляват отговорите на анкетираните студенти. Минимална е разликата в относителния дял на тези, които смятат, че получават достатъчно информация относно ВБИ (30%) и тези, които са на мнение, че не са достатъчно информирани (36,6%) (фиг.22).

Фиг. 22. Смятате ли, че получавате достатъчно информация относно ВБИ? /студенти/

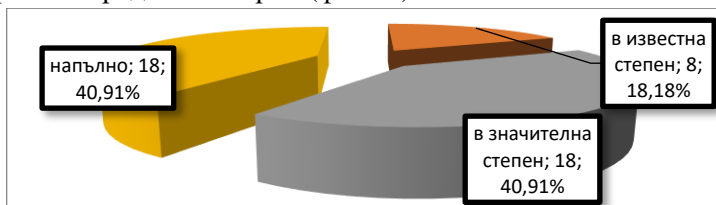
Доста показателни са данните, съдържащи се във фиг.23. 50% от интервюираните санитарни сестри смятат, че не получават достатъчно информация по проблема, а 33,3% от респондентите посочват, че информацията, която получават не е изчерпателна. Никой от тях не се чувства напълно информиран относно ВБИ.

Фиг. 23. Смятате ли, че получавате достатъчно информация относно ВБИ? /санитарни/

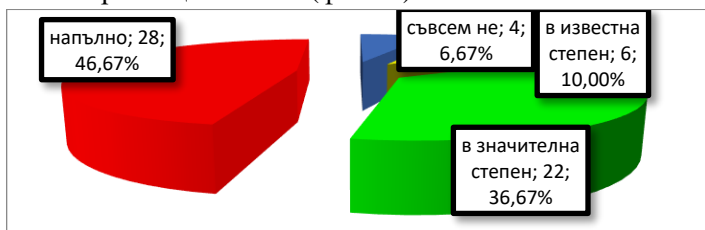
На въпроса дали познават задължителния минимум от изисквания за превенция на ВБИ, 40% от медицинските сестри

дават категорично положителен отговор, същия процент твърдят, че познанията им са в значителна степен, а 18,2% заявяват, че в известна степен имат познания по въпроса. Тези резултати не са съвсем убедителни, имайки в предвид задължителната форма на стандартните предпазни мерки (фиг.24).

Фиг. 24. Запознати ли сте със задължителния минимум от изисквания за превенция на ВБИ /стандартни предпазни мерки/? /медицински сестри/

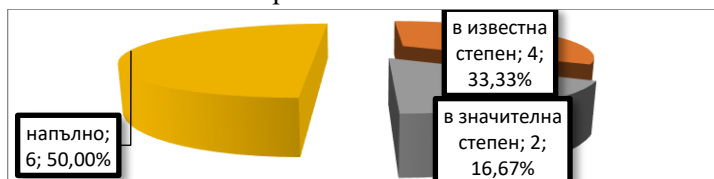
Данните от фиг.25 показват, че 46,7% от студентите смятат, че са напълно запознати със стандартните предпазни мерки за превенция на ВБИ. С 10% по-малко са тези, които твърдят, че са информирани в значителна степен по въпроса. Съществува и малка част от анкетираните – 6,6%, които посочват липса на познания относно задължителния минимум от изисквания за превенция на НИ (фиг.25).

Фиг. 25. Запознати ли сте със задължителния минимум от изисквания за превенция на ВБИ /стандартни предпазни мерки/? /студенти/

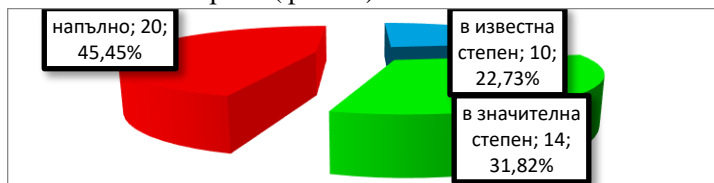
Запознатостта със стандартните предпазни мерки на третата група респонденти е онагледена във фиг.26. Половината от санитарите заявяват, че имат пълни познания относно

стандартните предпазни мерки за превенция на ВБИ, 16,7% преценят, че са запознати в значителна степен с посочените мерки. 33,3% дават отговор „в известна степен“. Както и при медицинските сестри, няма такива, които да демонстрират липса на познания относно тези мерки.

Фиг. 26. Запознати ли сте със задължителния минимум от изисквания за превенция на ВБИ /стандартни предпазни мерки/? /санитари/

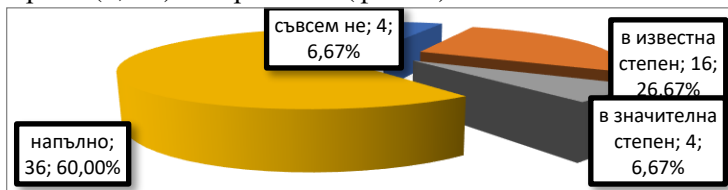
По-малко от половината (45,5%) от специалистите по здравни грижи твърдят, че знаят какво включват и при какъв очакван контакт се прилагат стандартните предпазни мерки. 31,8% преценят, че са запознати в значителна степен с прилагането на тези мерки. 22,7% посочват, че са информирани в известна степен по въпроса (фиг.27).

Фиг. 27. Запознати ли сте, какво включват и при какъв очакван контакт се прилагат стандартните предпазни мерки? /медицински сестри/

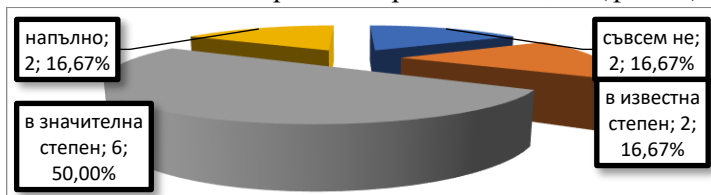
На същия въпрос 60% от втората група респонденти заявяват, че имат пълни познания относно това, какво включват и кога се прилагат стандартните предпазни мерки в практиката. Данните показват, че 26,7% от студентите твърдят, че са запознати в значителна степен с този въпрос. Почти еднакъв е относителният дял на тези, които смятат, че нямат познания

(6,6%) и тези, които посочват, че са в известна степен информирани (6,7%) по проблема (фиг.28).

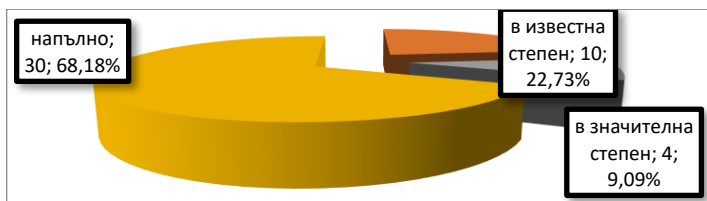
Фиг. 28. Запознати ли сте, какво включват и при какъв очакван контакт се прилагат стандартните предпазни мерки? /студенти/

В групата на анкетираните санитарни работници, 50% от респондентите демонстрират запознатост с прилагането на стандартните предпазни мерки в значителна степен. Абсолютно равен е относителният дял на анкетираните, които са посочили останалите възможни отговори на въпроса – по 16,7% (фиг.29).

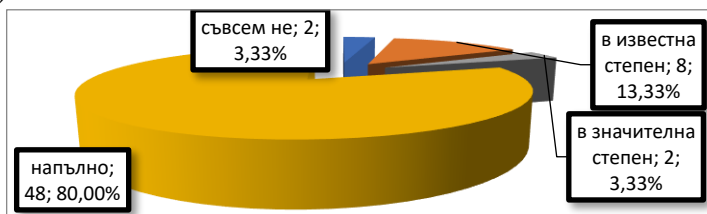
Фиг. 29. Запознати ли сте, какво включват и при какъв очакван контакт се прилагат стандартните предпазни мерки? /санитарни работници/

Данните, съдържащи се във фиг.30показват, че 68,2% от изследваните медицински сестри смятат хигиената на ръцете за стандартна предпазна мярка в борбата с ВБИ. Според други 22,7% от тази група респонденти, хигиената на ръцете предпазва само в известна степен (фиг.30).

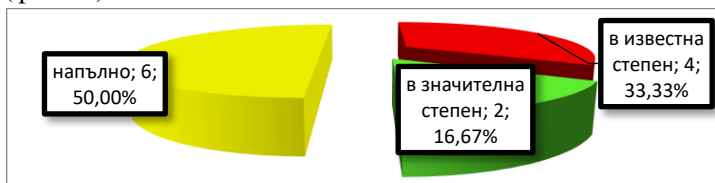
Фиг. 30. Хигиената на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /медицински сестри/

От студентите, 80% заявяват, че са напълно съгласни с това, че хигиената на ръцете е стандартна предпазна мярка. Много малка част от анкетираните са посочили отговор „в известна степен“ (13,3%) или „в значителна степен“ (3,3%). 3,3% не считат тази мярка за стандарт в профилактиката на ВБИ (фиг.31).

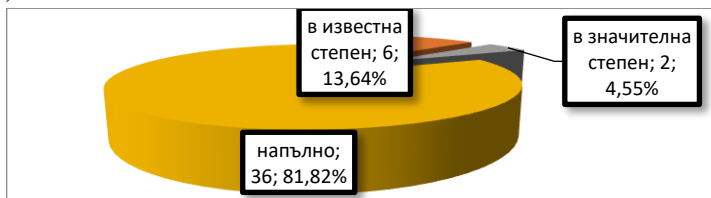
Фиг. 31. Хигиената на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /студенти/

Половината от анкетираните санитарни смятат, че хигиената на ръцете е стандарт в предпазването от ВБИ. 16,7% от респондентите посочват отговор „в значителна степен“, а 33,3% от тях са на мнение, че хигиената на ръцете предпазва в известна степен (фиг.32).

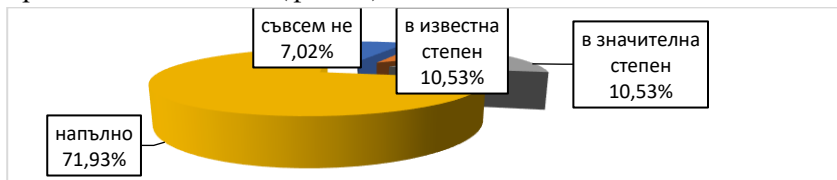
Фиг. 32. Хигиената на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /санитарни/

Преобладаващата част от анкетиранияте специалисти по здравни грижи (81,8%) смятат, че дезинфекцията на ръцете е стандартна предпазна мярка в профилактиката на ВБИ. Съвсем малка част от тях проявяват известно колебание по въпроса (фиг.33).

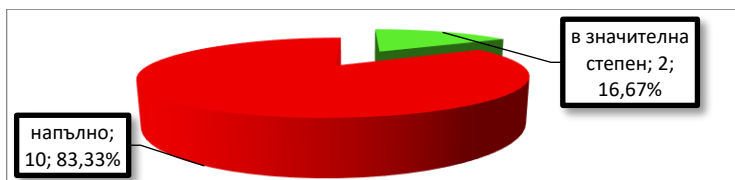
Фиг. 33. Дезинфекцията на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /медицински сестри/

Положителен отговор на този въпрос дават 71,9% от анкетиранияте студенти. Прави впечатление, че в тази група респонденти има и такива, които са по-уклончиви в отговорите си. Равен е относителният дял (по 10,5%) на тези, които смятат, че дезинфекцията на ръцете е стандартна предпазна мярка в известна до значителна степен. Според 7% от анкетиранияте, тази предпазна мярка не принадлежи към стандартните дейности предпазващи от ВБИ (фиг.34).

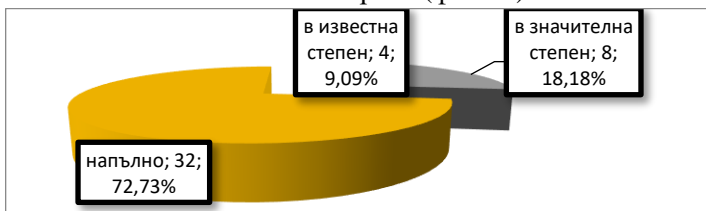
Фиг. 34. Дезинфекцията на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /студенти/

При санитарите, както и при медицинските сестри, преобладаващата част от анкетиранияте (83,3%) са на мнение, че дезинфекцията на ръцете е стандартна предпазна мярка по отношение на профилактиката на ВБИ (фиг.35).

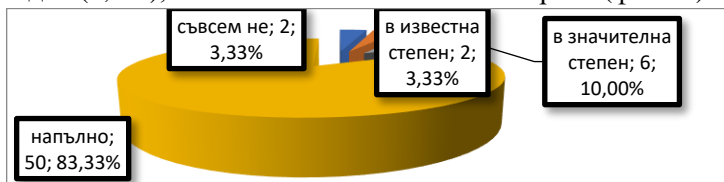
Фиг. 35. Дезинфекцията на ръцете стандартна предпазна мярка ли е според вас? /санитари/

На въпросът дали са запознати какви елементи включва хигиената на ръцете, най-висок относителен дял (72,7%) заемат респондентите от групата на медицинските сестри, които посочват отговор „напълно“. В значителна степен са познанията на 18,2% от анкетираните, а в известна степен са информирани 9,1%. В пълно съответствие със същността на професията, няма такива, които не са запознати по въпроса (фиг.36).

Фиг. 36. Запознати ли сте какви елементи включва хигиената на ръцете? /медицински сестри/

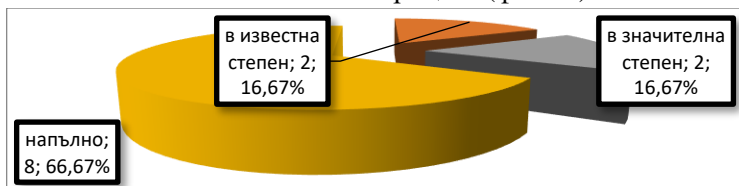
На същия въпрос 83,3% от анкетираните студенти заявяват, че са напълно запознати с елементите на хигиената на ръцете. В тази група респонденти прави впечатление, че има известен дял (3,3%), които нямат познания по въпроса (фиг.37).

Фиг. 37. Запознати ли сте какви елементи включва хигиената на ръцете? /студенти/

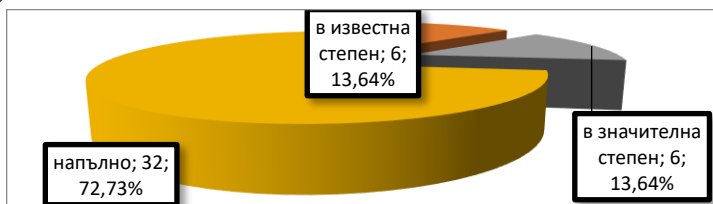

При санитарите също преобладава относителният дял на тези, които заявяват, че имат пълни познания относно елементите на хигиената на ръцете (66,7%). Равен дял от тях посочват, че са запознати в значителна или известна степен – по 16,7%. Аналогично на медицинските сестри и тук липсват такива, които нямат познания относно хигиената на ръцете (фиг.38).

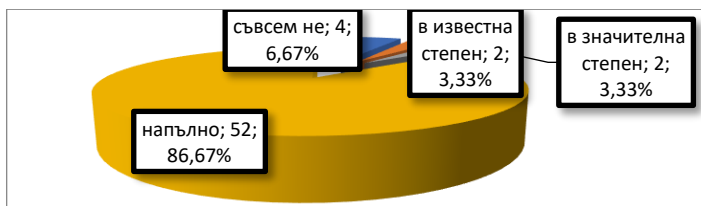
Фиг. 38. Запознати ли сте какви елементи включва хигиената на ръцете? /санитарии/

От съдържанието на фиг.39 проличава, че 72,7% от специалистите по здравни грижи заявяват, че са напълно наясно, кога се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете. Равен дял от респондентите са запознати в известна до значителна степен (по 13,6%). Липсват такива, които нямат познания по въпроса (фиг.39).

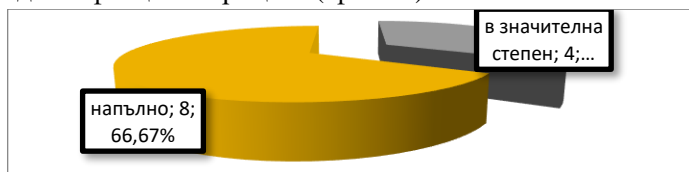
Фиг. 39. Запознати ли сте, в кои случаи се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете? /медицински сестри/

Мнозинството от студентите (83,3%) също твърдят, че имат пълни познания относно прилагането на хигиенна дезинфекция на ръцете в практиката. В тази група респонденти, макар и в малка част (3,3%) проличава и липса на познания по въпроса (фиг.40).

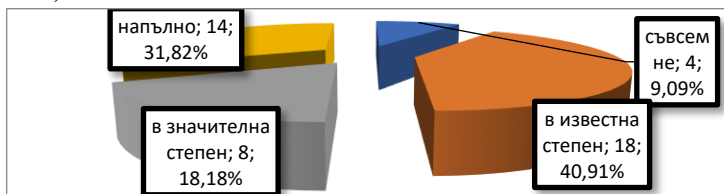
Фиг. 40. Запознати ли сте, в кои случаи се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете? /студенти/

В третата група респонденти пълна запознатост по въпроса демонстрират 66,7% от анкетираните, а 33,3% твърдят, че в значителна степен са запознати в кои случаи се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете (фиг.41).

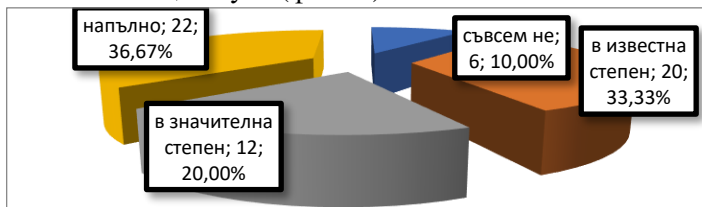
Фиг. 41. Запознати ли сте, в кои случаи се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете? /санитари/

На въпроса дали се чувстват застрашени от ВБИ на работното си място, 40,9% от медицинските сестри са отговорили „в известна степен“. Не малка част от анкетираните (31,8%), осъзнават напълно известен риск за себе си, 18,2% отчитат значителен риск за себе си, а 9,1% не смятат, че има опасност за тях (фиг.42).

Фиг. 42. Мислите ли, че има риск за вас от ВБИ в детско отделение? /медицински сестри/

В сравнение с професионалистите по здравни грижи, се наблюдава малко по-голям относителен дял (36,7%) на студентите, които са напълно убедени, че в детското отделение съществува риск от ВБИ и за тях самите, 20% от анкетиранияте смятат, че рискът за тях е в значителна степен, 33,3% се чувстват застрашени само в известна степен, а 10% твърдят, че риск за тях в отделението не съществува (фиг.43).

Фиг. 43. Мислите ли, че има риск за вас от ВБИ в детско отделение? /студенти/

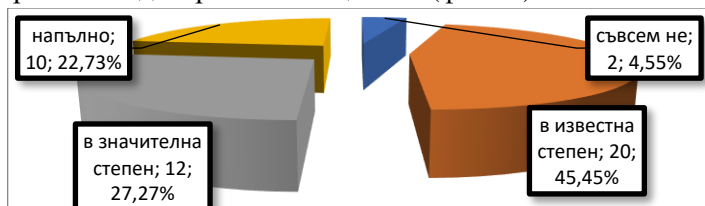
Съдържанието на фиг.44 показва, че половината от санитарите смятат, че има риск за тях от ВБИ в отделението. Останалата част от тази група респонденти са на мнение, че са застрашени в известна (33,3%) до значителна (16,7%) степен (фиг.44). Прави впечатление, че нито един от анкетиранияте не е посочил липсата на риск от ВБИ за себе си, което от своя страна буди известно съмнение относно прилагането на установените правила и норми по превенцията на ВБИ и съответно минимизиране на риска.

Фиг. 44. Мислите ли, че има риск за вас от ВБИ в детско отделение? /санитарии/

Относно съществуващ риск за пациентите в детско отделение, при медицинските сестри е най-голям относителният

дъл (45,5%) на тези, които смятат, че в известна степен има риск от ВБИ за хоспитализираните деца. Малка е разликата между тези, които заявяват, че пациентите са значително застрашени (27,3%) и тези, които напълно са убедени (22,7%) в съществуващ риск за тях, а 4,5% от респондентите са на мнение, че няма никакъв риск за педиатричните пациенти (фиг.45).

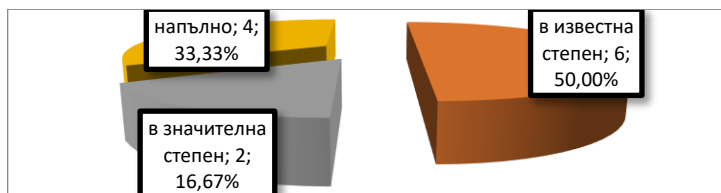
Фиг. 45. Мислите ли, че има риск от ВБИ за пациентите в детско отделение? /медицински сестри/

Половината от студентите провеждащи клинична практика в ДО заявяват, че педиатричните пациенти са напълно застрашени от ВБИ в стационара. 30% от анкетираните са на мнение, че в известна степен съществува такъв риск за децата и само 10% смятат, че такава опасност не съществува (фиг.46)

Фиг. 46. Мислите ли, че има риск от ВБИ за пациентите в детско отделение? /студенти/

Половината от анкетираните санитарни смятат, че пациентите в детско отделение в известна степен са застрашени от ВБИ. 33,3% от респондентите са напълно сигурни, че за хоспитализираните деца съществува такъв риск, а 16,7% отчитат, че това е възможно в значителна степен. Прави впечатление, че абсолютно всички анкетираните не изключват напълно такава възможност (фиг.47).

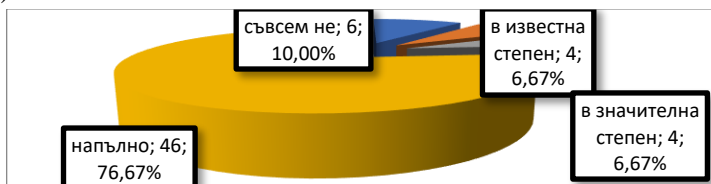
Фиг. 47. Мислите ли, че има риск от ВБИ за пациентите в детско отделение? /санитари/

На въпроса дали винаги използват лични предпазни средства при работа с пациент над половината от анкетираните медицински сестри (59,1%) дават категорично положителен отговор. Съществуват обаче и такива, които в една или друга степен пропускат използването на такива средства. 18,2% от специалистите по здравни грижи посочват отговор „в значителна степен“, а 22,7% използват лични предпазни средства в известна степен (фиг.48).

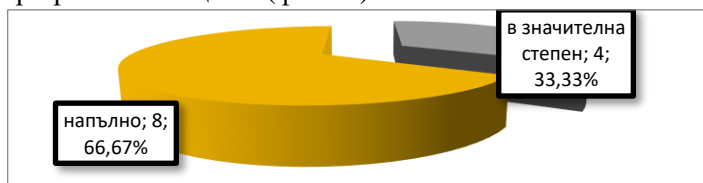
Фиг. 48. Винаги ли използвате лични предпазни средства при работа с пациент? /медицински сестри/

Цели 76,6% от интервюираните студенти заявяват, че използват лични предпазни средства при досег с пациентите. При тях прави впечатление, че макар и малък (10%) е на лице известен дял, които не използват такива средства, което говори за известно не осъзнаване на риска за пациентите и за самите студенти (фиг.49).

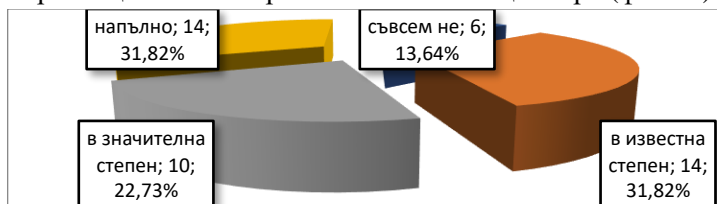
Фиг. 49. Винаги ли използвате лични предпазни средства при работа с пациент? /студенти/

Преобладаващ е относителният дял на използващите лични предпазни средства (66,7%) при третата група респонденти. 33,3% от анкетираните санитарни посочват отговор „в значителна степен“ и липсват такива, които не използват защита при работа с пациент(фиг.50).

Фиг. 50. Винаги ли използвате лични предпазни средства при работа с пациент? /санитарни/

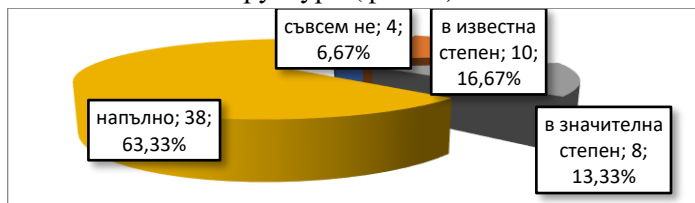
Равен е относителният дял на медицинските сестри, които заявяват, че се чувстват напълно отговорни и тези, които в значителна степен поемат отговорност по проблема (по 31,8%). 22,7% от анкетираните посочват, че в известна степен поемат отговорността за посочените дейности. Тук прави впечатление, че 13,6% от специалистите по здравни грижи, работещи в педиатрично отделение смятат, че не носят никаква отговорност относно превенцията и контрола на ВБИ в стационара (фиг.51).

Фиг. 51. Смятате ли се за отговорни относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение? /медицински сестри/

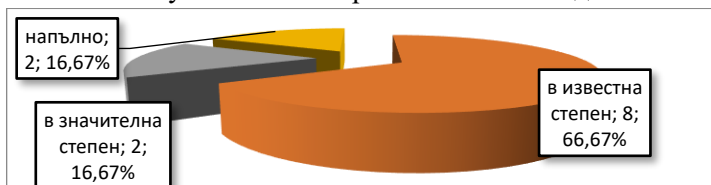
По-голямата част от анкетираните студенти (63,3%) заявяват, че се чувстват отговорни относно превенцията и

контрола на НИ в детско отделение. 13,3% от респондентите смятат, че отговорността им е в значителна степен, а 16,7% в известна степен. 6,7% е относителният дял на онези, които не поемат отговорност относно превенцията и контрола на ВБИ в педиатричните болнични структури (фиг.52)

Фиг. 52. Смятате ли се за отговорни относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение?
/студенти/

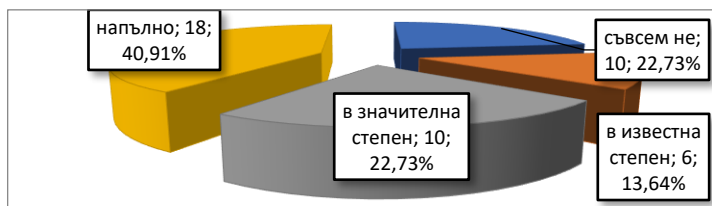
Данните от фиг.53 показват, че най-голям е относителният дял на санитарите (66,7%), които в известна степен се чувстват отговорни относно превенцията и контрола на ВБИ в отделението. По 16,7% от респондентите поемат отговорност по проблема напълно или в значителна степен. Единствено в тази група изследвани лица проличава, че няма такива, които не се чувстват отговорни относно тези дейности.

Фиг. 53. Смятате ли се за отговорни относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение?
/санитари/

Резултатите илюстрирани във фиг. 54 показват, че 40,9% от анкетираните специалисти по здравни грижи са запознати с това, кой упражнява контрол върху професионалната им дейност в отделението. 22,7% от медицинските сестри демонстрират

познания в значителна степен, но прави впечатление, че същият дял от респондентите полагат грижи в стационара без да са наясно, кой упражнява контрол върху работата им. 13,6% от интервюираните лица твърдят, че само в известна степен са информирани с това, кой ги контролира при извършване на професионалните им дейности свързани с педиатричните пациенти.

Фиг. 54. Запознати ли сте кой упражнява контрола върху вашата дейност по време на работа в отделениято? /медицински сестри/

Не достатъчна убедителност се забелязва в отговорите на студентите. 36,7% от тях заявяват, че знаят кой упражнява контрол върху дейността им в отделениято. Преобладаващият относителен дял (41%) от респондентите обаче твърдят, че съвсем не са наясно, кой ги контролира по време на клинична практика. 20% от анкетираните отговарят, че в известна степен са запознати с този въпрос (фиг.55).

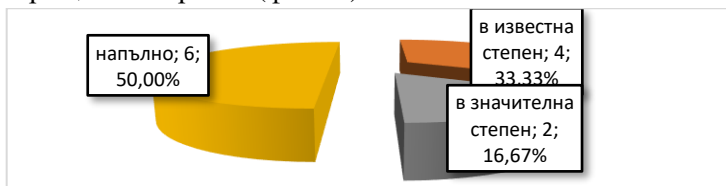

Фиг. 55. Запознати ли сте кой упражнява контрола върху вашата дейност по време на работа в отделениято? /студенти/

Половината от анкетираните санитарни са напълно запознати, кой извършва контрол върху дейността им в

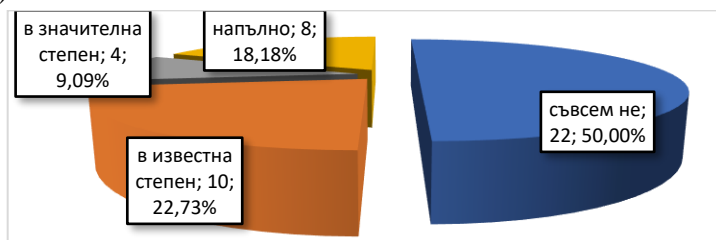

отделението, в което работят, а 16,7% са информирани в значителна степен. 33,3% от респондентите заявяват, че познанията им в тази насока са само в известна степен. Прави впечатление, че липсват такива, които изобщо не са запознати с контролиращите ги органи (фиг.56).

Фиг. 56. Запознати ли сте кой упражнява контрола върху вашата дейност по време на работа в отделението? /санитарии/

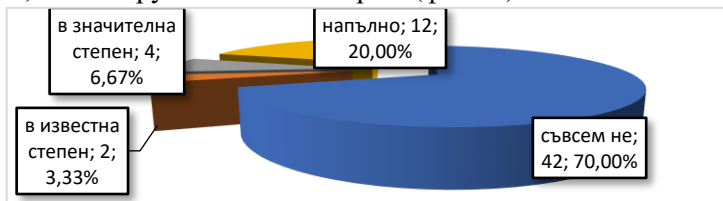
Половината от респондентите от групата на медицинските сестри, заявяват, че никога не са нарушавали правилата за асептика и антисептика при извършване на манипулации. 22,7% от анкетираните твърдят, че в известна степен това се е случвало. При 9,1% е в значителна степен, а 18,2% категорично признават, че са нарушавали тези правила (фиг.57).

Фиг. 57. Имали ли сте случай, при който да нарушите правилата за асептика и антисептика при провеждане на манипулации? /медицински сестри/

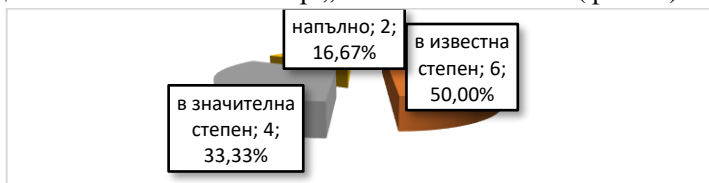
На същия въпрос, 70% от студентите отговарят, че никога не са нарушавали правилата, 3,3% посочват отговор „в известна степен“, при 6,7% е имало нарушаване на правилата за асептика

и антисептика в значителна степен, а 20% от респондентите ясно споделят, че са нарушавали тези норми (фиг.58).

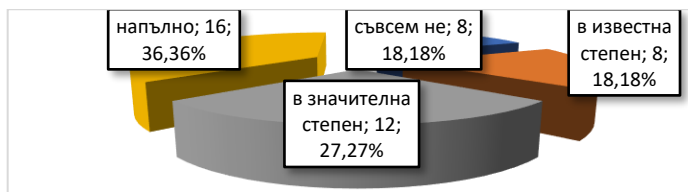
Фиг. 58. Имали ли сте случай, при който да нарушите правилата за асептика и антисептика при провеждане на манипулации? /студенти/

От санитарите, участващи в проучването, 16,7% заявяват, че са нарушавали правилата за асептика и антисептика, при 33,3% от анкетираните това се е случвало в значителна степен, а 50% от респондентите посочват отговор „в известна степен“ (фиг.59).

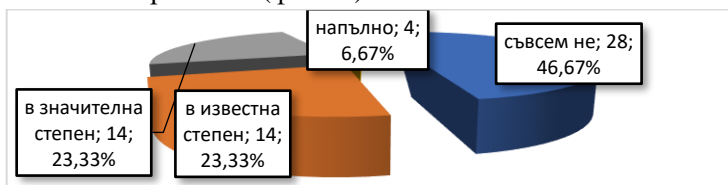
Фиг. 59. Имали ли сте случай, при който да нарушите правилата за асептика и антисептика при провеждане на манипулации? /санитари/

На въпроса дали се нуждаят от допълнителна информация относно превенцията и контрола на ВБИ в отделението, специалистите по здравни грижи в различна степен заявяват, че имат такава необходимост. 36,4% са напълно убедени, че имат нужда от такава информация, 27,3% посочват отговор „в значителна степен“, а 18,2% дават отговор „в известна степен“. Малка част от медицинските сестри (18,2%) смятат, че нямат нужда от допълнителна информация по проблема (фиг.60).

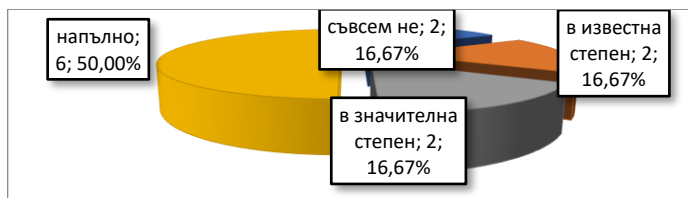
Фиг. 60. Нуждаете ли се от допълнителна информация относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение? /медицински сестри/

По-различни са данните получени от групата на анкетираните студенти. 46,7% от тях заявяват, че не се нуждаят от допълнителна информация по отношение на превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение. Равен дял от респондентите (по 23,3%) смятат, че в известна до значителна степен имат нужда от такава информация и само 6,7% искат да се информират допълнително по проблема (фиг.61).

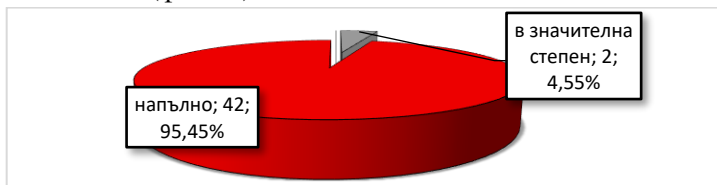
Фиг. 61. Нуждаете ли се от допълнителна информация относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение? /студенти/

Половината от респондентите от третата група заявяват, че имат нужда от допълнителна информация по въпросите, отнасящи се за превенцията и контрола на ВБИ на работното си място. Равен е относителният дял на анкетираните (по 16,7%), които са посочили останалите три отговора на въпроса (фиг.62).

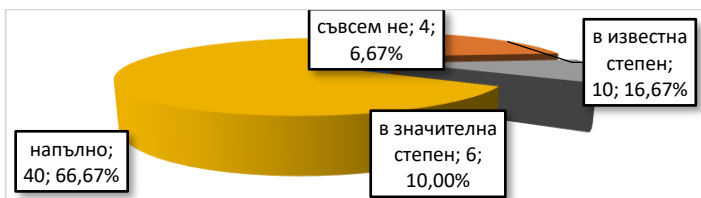
Фиг. 62. Нуждаете ли се от допълнителна информация относно превенцията и контрола на ВБИ в детско отделение? /санитаря/

Относно необходимостта от предоставяне на информация за рисковете от развитие на ВБИ на придружителите в отделението, 95,5% от анкетираните медицински сестри са на мнение, че придружителите трябва да бъдат запознати с проблема, а 4,5% от респондентите заявяват тази необходимост в значителна степен (фиг.63).

Фиг. 63. Смятате ли, че е необходимо придружителите в отделението да бъдат информирани за рисковете от развитие на ВБИ? /медицински сестри/

Мнозинството от анкетираните студенти (66,7%) също заявяват, че такава информация е необходима за придружителите в отделението, 10% е относителният дял на тези, които смятат, че такава информация на придружителите трябва да се предоставя в значителна степен, 16,7% твърдят, че това се налага само в известна степен, а 6,6% от студентите не отчитат необходимостта придружителите в стационара да бъдат информирани относно тези рискове (фиг.64).

Фиг. 64. Смятате ли, че е необходимо придружителите в отделението да бъдат информирани за рисковете от развитие на ВБИ? /студенти/

Абсолютно мнозинство демонстрират респондентите от групата на санитарите. 100% са на мнение, че придружителите в отделението трябва да получават информация относно възможните рискове от развитие на ВБИ (фиг.65).

Фиг. 65. Смятате ли, че е необходимо придружителите в отделението да бъдат информирани за рисковете от развитие на ВБИ? /санитари/

За нуждите на научното изследване беше подготвено програмирано интервю насочено към специалистите по здравни грижи и студентите от специалност „Медицинска сестра“.

Първият въпрос от интервюто е свързан с познанията на респондентите, относно НИ. Най-голям брой (18) от анкетираните медицински сестри посочват, че тези инфекции са свързани с хоспитализацията на болните, което на практика е доста общо понятие и показва не достатъчна задълбоченост на знанията. 14 от тях смятат, че това са инфекции, придобити от пациентите във връзка с медицинското обслужване, 10 от медицинските сестри са на мнение, че това са инфекции

придобити от медицински и немедицински персонал, както и от обучаващите се в лечебното заведение, във връзка с обслужването на пациентите. Тези отговори са определено по-подробни и описват същността на НИ. Само 8 от анкетираните посочват, че НИ са свързани с обгрижването на болните от придружители (фиг.66).

Фиг. 66. Какво знаете за нозокомиалните инфекции?
/медицински сестри/

Като цяло респондентите от групата на студентите демонстрират добра запознатост с НИ и това проличава от данните представени във фиг.67. Доминират отговорите, които подробно описват същността на проблема – 40 от тях са, че НИ са инфекции придобити от медицински или друг персонал, както и от обучаващи се в лечебни заведения, свързани с обслужването на пациентите, а 36 от отговорите посочват, че това са инфекции придобити от пациент във връзка с медицинско обслужване по повод на друго заболяване. Прави впечатление, че известна част от интервюираните обясняват ВБИ с наличието на придружители (24), а малък брой от тях (4) смятат, че тези инфекции са свързани единствено с хоспитализацията на болните.

Фиг. 67. Какво знаете за нозокомиалните инфекции?
/студенти/

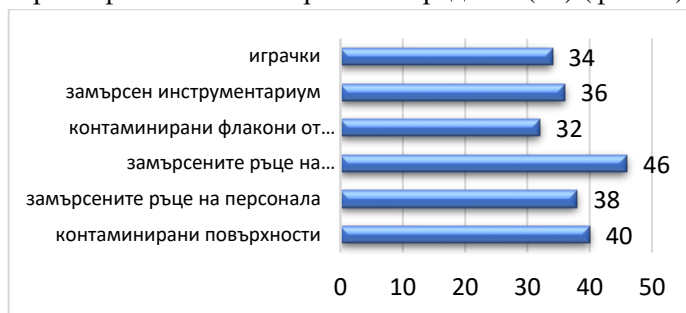
Като фактори на предаване на ВБИ, най-многобройни са отговорите на медицинските сестри, посочващи на първо място замърсените ръце на придружителите (30), следващи ги от контаминирани повърхности (28) и играчки (24). В по-малка степен се отдава значение на замърсените ръце на персонала (14) и възможен замърсен инструментариум (12). Най-малко са респондентите, които допускат инфекцията по повод на замърсени флакони от лекарствени средства (4) (фиг. 68).

Фиг. 68. Кои според вас са източниците /факторите/ на вътреболнични инфекции в детския стационар?
/медицински сестри/

По – голямата част от анкетираните студенти (46) също са на мнение, че замърсените ръце на придружителите са фактор за развитие на ВБИ в стационара. Следват ги тези, които смятат, че

контаминираните повърхности (40), както и замърсените ръце на персонала (38) са причина за инфекция. Част от тях отдават значение на замърсения инструментариум (36), играчките, с които боравят хоспитализираните деца (34), както и контаминирани флакони от лекарствени средства (32) (фиг.69).

Фиг. 69. Кои според вас са източниците /факторите/ на вътреболнични инфекции в детския стационар? /студенти/

Относно основните пътища за предаване на ВБИ в отделението по педиатрия, като цяло специалистите по здравни грижи не пренебрегват нито един от зададените възможни отговори, което показва познания по темата.

Най-многобройни са отговорите свързани с неспазване на хигиенно-епидемиологичния режим в отделението от придружителите (38), както и обмяната на играчки между хоспитализираните деца (28). 24 от анкетираните медицински сестри са на мнение, че в отделението предаване на инфекция е възможно, чрез използване на замърсен инструментариум и предмети за обслужване на болен. Равен брой респонденти допускат възможност за предаване на инфекция в следствие на неспазване на правилата за асептика и антисептика при извършване на манипулации (16), както и чрез контаминирана кухненска посуда (16). Известен брой от интервюираните посочват, като възможен път за предаване на инфекция

директния контакт с придружителите (14) и личните предмети на болните (14), и само две от медицинските сестри допускат, че това е възможно при поставяне на периферен венозен източник (фиг. 70).

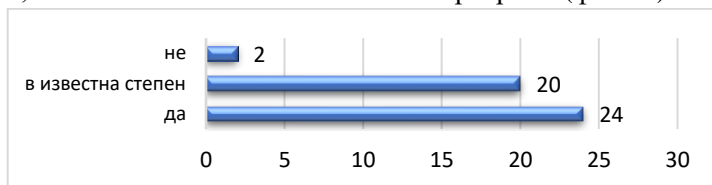
Фиг. 70. Кои според Вас са основните пътища за предаване на ВБИ в педиатричните отделения? /медицински сестри/

На същия въпрос най-голям е броят на студентите, които са на мнение, че това е директния контакт, чрез замърсени ръце (42). Не малко от интервюираните посочват като възможно, предаването на инфекция, чрез използване на контаминиран инструментариум (38), лични предмети на болния (38), както и обмяна на играчки между децата (38). Част от студентите отдават значение на неспазването на правилата за асептика и антисептика при извършване на манипулации (30) и директния контакт с придружителите на болните (30). Най-малко респонденти са на мнение, че предаване на инфекция е възможно, чрез замърсена кухненска посуда (26), поставяне на ПВИ (26), както и пренебрегване на хигиенно-епидемиологичния режим в отделението от страна на придружителите (26) (фиг.71).

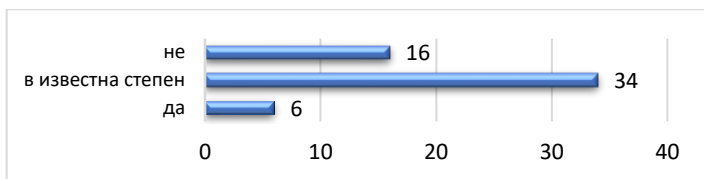
Фиг. 71. Кои според Вас са основните пътища за предаване на ВБИ в педиатричните отделения? /студенти/

Съдържанието на фиг.72 показва, че 24 от анкетираните професионалисти по здравни грижи заявяват, че са напълно запознати с годишната програма за дезинфекция и стерилизация в отделението по детски болести. Други 20 от тях са информирани в известна степен, а две медицинските сестри посочват, че не са запознати с посочената програма (фиг.72).

Фиг. 72. Запознати ли сте с годишната програма за дезинфекция и стерилизация в детско отделение? /медицински сестри/

При студентите с преобладаващо мнозинство (34) са респондентите, които в известна степен познават годишната програма за дезинфекция и стерилизация в детско отделение. Напълно запознати са 6 от тях, а липса на познания заявяват 16 от анкетираните бъдещи медицински сестри (фиг.73).

Фиг. 73. Запознати ли сте с годишната програма за дезинфекция и стерилизация в детско отделение? /студенти/

На въпроса от къде получават информация относно превенцията и контрола на ВБИ, равен брой от интервюираните медицински сестри посочват инструктаж при постъпване на работа (16) и интернет източници (16). Колегиумите са източник на информация за 14 от тях, а периодичните обучения са начин за осведомяване за 12 от респондентите. Само 8 от медицинските сестри получават информация относно проблема от специализирана литература (фиг.74).

Фиг. 74. От къде получавате информация относно превенцията и контрола на ВБИ? /медицински сестри/

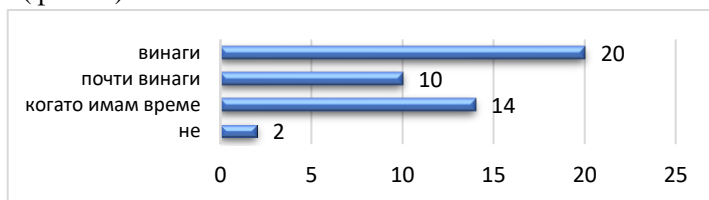
Мнозинството от студентите (40), съвсем не изненадващо заявяват, че информация, отнасяща се до превенцията и контрола на ВБИ получават по време на лекции. Голяма част от тях (32) посочват като източник на информация инструктажът, провеждан по време на клинична практика, известен брой от анкетираните (10) се информират от специализираната по темата литература, а 6 от тях използват интернет източници. Прави

впечатление, че няколко от интервюираните (14) студенти са посочили отговор „колегиуми“ (фиг.75).

Фиг. 75. От къде получавате информацията относно превенцията и контрола на ВБИ? /студенти/

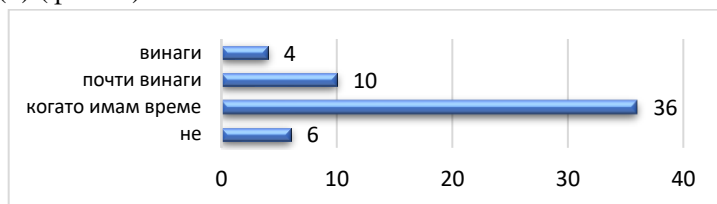
По-малко от половината интервюирани медицински сестри (20) заявяват, че винаги информират придружителите в отделението за рисковете от възникване на ВБИ. Част от тях твърдят, че предоставят такава информация почти винаги (10), 14 медицински сестри предупреждават придружителите за евентуален риск от НИ само когато имат време, а 2 от тях споделят, че не информират придружаващите лица относно този проблем (фиг.76).

Фиг. 76. По време на работа /клинична практика/ информирате ли придружителите за рисковете от възникване на ВБИ? /медицински сестри/

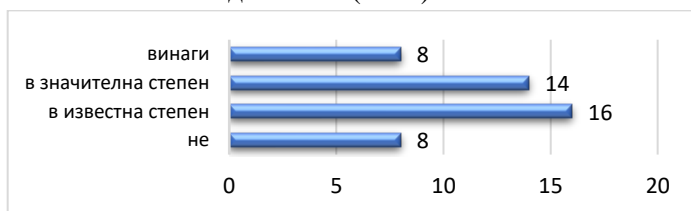
Преобладаващата част от респондентите от групата на студентите (36) заявяват, че информират придружителите на хоспитализираните деца относно рисковете от възникване на ВБИ когато имат време, 10 от тях споделят тази опасност с тях почти винаги, част от анкетираните посочват, че никога не предоставят такава информация (6) и най-малък е броят на

студентите, които твърдят, че винаги информират придружителите в отделението за възможен риск от възникване на НИ (4) (фиг.77).

Фиг. 77. По време на работа /клинична практика/ информирате ли придружителите за рисковете от възникване на ВБИ? /студенти/

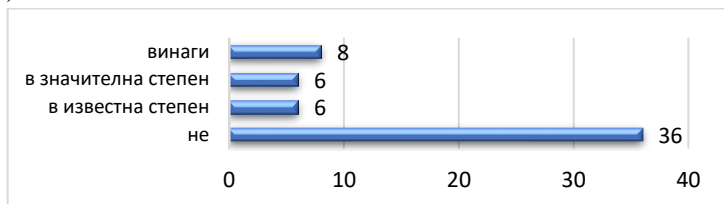
Анализирайки данните от фиг. 78 става ясно, че голяма част от анкетираните професионалисти по здравни грижи са склонни само в известна степен (16) да поемат отговорност относно работата на немедицинския персонал в отделението. Ангажираността спрямо тази дейност е в значителна степен при 14 от интервюираните медицински сестри. Равен е броят на респондентите, които винаги се чувстват отговорни за качеството на работа на немедицинските кадри и онези, които не поемат отговорност относно тези дейности (по 8).

Фиг. 78. Чувствате ли се отговорни относно работата на немедицинския персонал в отделението, в което работите /провеждате клинична практика/? /медицински сестри/

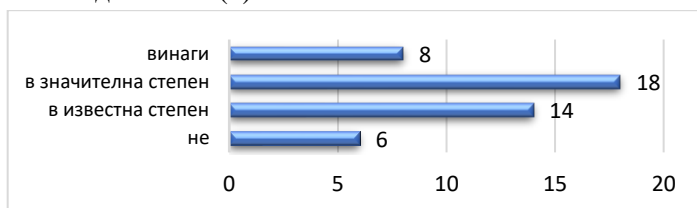
От своя страна, при студентите доминират тези, които по време на провеждане на клинична практика не се чувстват отговорни относно действията на немедицинския персонал в

отделението (36). Равен брой от тях посочват, че поемат отговорност в известна (6) или значителна степен (6) и само 8 от респондентите се чувстват напълно отговорни по проблема (фиг.79).

Фиг. 79. Чувствате ли се отговорни относно работата на немедицинския персонал в отделението, в което работите /провеждате клинична практика/? /студенти/

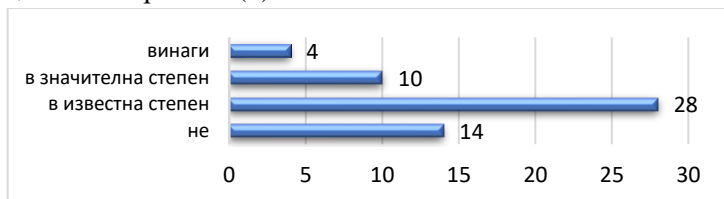
От данните във фиг.80 е видно, че по-малко от половината (18) от анкетираните медицински сестри контролират в значителна степен работата на немедицинския персонал в отделението. С тази отговорност се ангажират 14 от тях. Малък е броят на респондентите (8), които твърдят, че винаги упражняват контрол върху дейностите на немедицинския персонал по време на работа, а още по-малко са тези, които не намират за нужно да ревизират тези дейности (6).

Фиг. 80. Упражнявате ли контрол върху дейностите на немедицинския персонал в отделението, в което работите /провеждате клинична практика/? /медицински сестри/

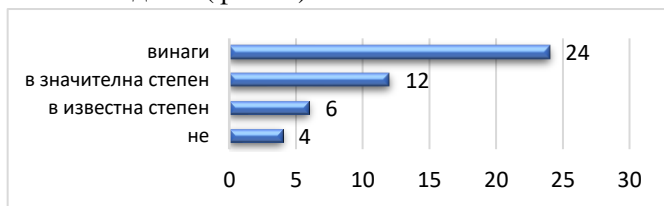
Данните от фиг.81 показват, че голяма част от анкетираните студенти твърдят, че контролират в известна

степен работата на немедицинския персонал в отделението по време на провеждане на клинична практика (28). Друга част от тях предприемат това в значителна степен (10). 14 от респондентите не упражняват контрол върху тези дейности, а малка част от тях заявяват, че винаги контролират работата на немедицинския персонал (4).

Фиг. 81. Упражнявате ли контрол върху дейностите на немедицинския персонал в отделението, в което работите /провеждате клинична практика/? /студенти/

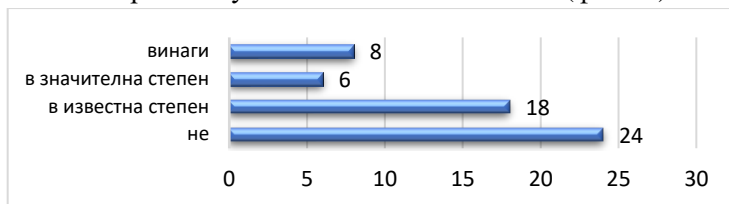
На въпроса необходими ли са допълнителни мероприятия и мерки за ограничаване на рисковете за развитие на ВБИ в детско отделение, по-голямата част от анкетираните професионалисти по здравни грижи дават утвърдителен отговор (24). 12 от тях са на мнение, че това е необходимо в значителна степен (12), а други 6 изразяват такава нужда в известна степен. Според 4 от медицинските сестри допълнителни мерки в тази насока не са необходими (фиг.82).

Фиг. 82. Смятате ли, че са необходими допълнителни мероприятия и мерки относно ограничаване на рисковете за развитие на ВБИ в детско отделение? /медицински сестри/

За разлика от медицинските сестри на същия въпрос утвърдителен отговор са дали 8 от анкетираните студенти.

Преобладаващият брой респонденти от тази група (24) отговарят, че допълнителни дейности относно ограничаване на развитие на ВБИ в отделението по педиатрия не са необходими. Голяма част от тях са на мнение, че само в известна степен има нужда от такива мероприятия (18), а 6 от анкетираните смятат, че допълнителни мерки са нужни в значителна степен (фиг.83).

Фиг. 83. Смятате ли, че са необходими допълнителни мероприятия и мерки относно ограничаване на рисковете за развитие на ВБИ в детско отделение? /студенти/ Обсъждане

Първото анкетно проучване беше с цел да се получи ясна представа за това, в какви параметри се ограничават познанията на медицинските сестри, студентите и санитарите с общите положения относно отговорността и осъществяване на дейностите по профилактиката и контрола на НИ, законово установения медицински стандарт, както и факторите, определящи риска от възникване на такива инфекции.

Интерес представляват отговорите на въпросите, отнасящи се до запознатостта на респондентите с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ и факторите, определящи риска за възникване на ВБИ, при които се забелязва, че студентите демонстрират доста по-висока информираност в сравнение със специалистите по здравни грижи. Относно запознатостта с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ прави впечатление относителния дял на информираност в полза на студентите – 63,3%, спрямо медицинските сестри – 40,9%. 68,9% от студентите посочват пълна запознатост с

факторите, определящи риска за възникване на ВБИ, съответно относителният дял на медицинските сестри е 45,5%.

Тези разлики не са изненадващи тъй като студентите получават адекватна информация по време на теоретичното си обучение, което е актуално и съпътства провеждането на клинична практика в здравните заведения за болнична помощ, а медицинските сестри реално притежават базови познания по въпросите, които на практика вероятно не се актуализират и се изместват от рутинността в професията.

В медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ се посочва, че дейностите свързани с профилактиката са отговорност на всички медицински специалисти, немедицински персонал, студенти и други. Изненадващо неубедителни отговори дават всички респонденти, точно относно осъществяването на тези дейности. Това говори за реално недостатъчна информираност от страна на анкетираните лица, което би могло да бъде пречка в разпределянето на задълженията и установяването на контрол в отделенията, в които извършват професионалната си дейност и провеждат обучение. В случая се наблюдава известно противоречие с отговорите на респондентите на въпросът от анкетата, който е свързан с познанията относно отговорността по профилактиката и контрола на ВБИ, и на който всички анкетирани лица са показали по-висока степен на информираност в сравнение с въпросът, отнасящ се до запознатостта с осъществяването на дейностите по профилактика. Особено осезателна е разликата в отговорите на медицинските сестри – 68,2% от тях смятат, че са напълно информирани, чия е отговорността по профилактиката и контрола на НИ, а по-малко от половината от тях (45,5%) твърдят, че са напълно запознати с това, кой осъществява дейностите по профилактиката на тези инфекции. Впечатлението, което се създава е недостатъчна систематизираност в информацията,

която имат респондентите, което от своя страна е предпоставка за известни пропуски в практиката относно профилактиката и контрола на ВБИ и дейностите свързани с тях.

На фона на отговорите свързани със степента на запознатост на респондентите относно НИ, не е изненадващо, че на въпроса смятат ли, че е достатъчна информацията, която получават относно ВБИ, 36,4% от специалистите по здравни грижи, 36,6% от студентите и цели 50% от санитарите осъзнават, че не са достатъчно информирани по проблема.

Недостатъчна информираност проличава от отговорите на респондентите на въпросите свързани със запознатостта относно стандартните предпазни мерки и кога се прилагат те на практика. В законовите разпоредби тези мерки са заложили като задължителни изисквания, които включват използване на средства за предпазване на пациентите, персонала и други лица, както и безопасни методи на работа. 40,9% от медицинските сестри, 46,7% от студентите и 50% от санитарите твърдят, че са запознати със задължителния минимум от изисквания за превенция на ВБИ (стандартни предпазни мерки). И в трите групи относителният дял не превишава 50%, което е показателно, че съществуват известни познания, но те не са убедителни и това дава основание за възникване на предполагаем риск по време на работа. 6,6% от анкетираните студенти твърдят, че нямат никакви познания по въпроса, което говори за вероятни пропуски в теоретичен аспект и съответно също носи известен риск на практика.

Относно това какво включват стандартните предпазни мерки и при какъв очакван контакт се прилагат 45,5% от специалистите по здравни грижи, 60% от студентите и 16,7% от санитарите заявяват, че са напълно запознати. Прави впечатление, че относителният дял на студентите взема превес, което на практика е обяснимо с актуалната информация, която

получават на теория успоредно с провеждането на клинична практика. Интерес буди противоречието между отговорите на санитарите. Това противоречие произлиза от високият относителен дял на тези, които твърдят, че са запознати със стандартните предпазни мерки (50%) и много по-ниския относителен дял на тези, които знаят какво включват тези мерки и кога се използват (16,7%). Същият дял от тях (16,7%) твърдят, че изобщо не са запознати по този въпрос. Това показва, че при тази група респонденти познанията и информацията вероятно съществуват, но те не са пълни и систематизирани, което ги прави отчасти недостатъчно разбрани от тази изследвана група.

Научно доказано е, че основен фактор за предаване на ВБИ са ръцете на персонала. Изследванията проведени в тази насока са категорични, че хигиената и дезинфекцията на ръцете са ефективен метод за ограничаване и предотвратяване на възникване на НИ, и този метод е стандартизиран в законовите разпоредби.

На въпроса дали хигиената на ръцете е стандартна предпазна мярка 68,2% от анкетиранияте медицински сестри, 80% от студентите и 50% от санитарите посочват отговор „напълно“.

Доста по-категорични са резултатите получени на въпроса относно това дали дезинфекцията на ръцете е стандартна предпазна мярка. 81,8% от специалистите по здравни грижи, 83,3% от санитарите и 71,9% от студентите са на мнение, че дезинфекцията на ръцете спада към стандартните предпазни мерки.

Като цяло всички респонденти показват добри познания по въпросите, относно хигиената и дезинфекцията на ръцете, но въпреки това вземайки под внимание, че тези мерки са доказан и утвърден стандарт в превенцията на ВБИ, резултатите от изследването не са твърде задоволителни.

На въпроса какви елементи включва хигиената на ръцете и трите групи респонденти демонстрират много добра информираност. Напълно запознати са 72,7% от медицинските сестри, 83,3% от студентите провеждащи клинична практика в детско отделение и 66,7% от санитарите работещи в тези отделения. Не е изненадващо, че при медицинските сестри и санитарите няма такива, които не познават какво включва хигиената на ръцете и това е обяснимо, имайки в предвид, че това действие те извършват многократно по време на работа. Интерес представлява факта, че само при студентите се наблюдава известен дял на такива, при които липсват познания по въпроса (3,3%). Вероятната причина за това са пропуски в теоретично направление, както и липса на опит.

Аналогични са данните получени от всички респонденти на въпросът отнасящ се до това в кои случаи се препоръчва хигиенна дезинфекция на ръцете. 72,7% от специалистите по здравни грижи, 86,7% от студентите и 66,7% от санитарите са дали заявка за пълни познания по въпроса. Тук отново се откроява малка част от групата на студентите, при които няма познания по въпроса (6,6%).

Имайки в предвид, че научните изследвания в тази област посочват хигиената на ръцете като най-важна мярка в превенцията на ВБИ, наличието дори и на малка част от респондентите, при които не съществуват познания по въпроса може да се смята като известен риск за възникване на НИ в отделенията по детски болести.

Профилактиката и контролът на ВБИ са особено важни в условията на детския стационар, имайки в предвид, че тази категория отделения законово са определени като рискови относно тези инфекции.

На въпросите свързани с риска за персонала и пациентите от развитие на ВБИ по-голямата част и от трите групи

респонденти в една или друга степен отчитат, че такъв риск съществува и за двете страни. Прави впечатление, че и в групата на специалистите по здравни грижи, и в групата на студентите съществува малък процент такива, които не отчитат риск за пациентите и самите себе си. Вероятната причина при медицинските сестри би могла да бъде известна инертност в работата, и пренебрегване на факта или недостатъчна информация, че контингента на педиатричните пациенти е посочен като рисков по отношение на ВБИ, а целият медицински и немедицински персонал, както и обучаващите се представляват групи изложени на риск, относно НИ. От друга страна би могло да се смята, че точно тези, които твърдят, че риск не съществува са именно онези, които са напълно запознати с установените норми за превенция на ВБИ и спазвайки ги в практиката са наясно, че рискът от допускане на такива инфекции е сведен до минимум. В сравнение с тях и на двата въпроса респондентите от третата група са на мнение, че и персонала и хоспитализираните са изложени на известен риск, което в известна степен поставя въпроса дали тази група изследвани лица на практика спазват установените правила и използват ли лични предпазни средства за да се избегне съществуващия риск от ВБИ.

По отношение на познанията, относно рисковите категории лечебни заведения и отделения, проличава не достатъчна информираност по проблема, което е предпоставка за подценяване на рисковете за самите пациенти и медицинските сестри полагащи грижи за тях.

На въпроса винаги ли използват лични предпазни средства при работа с пациент 59,1% от медицинските сестри, 76,7% от студентите и 66,7% от санитарите дават положителен отговор. Малко по-ниският относителен дял на използващите защита медицински сестри в сравнение със студентите и санитарите би могъл да се тълкува със ситуациите на спешност

произлизащи в медицинската практика и изискващи незабавна намеса от страна на специалистите по здравни грижи. Прави впечатление, че 10% от студентите твърдят, че не използват лични предпазни средства, което предполага липса не толкова на познания, колкото на придобити навици в практиката.

Относно това, смятат ли се за отговорни относно превенцията и контрола на ВБИ в ДО, 31,8% от медицинските сестри, 63,3% от студентите и 16,7% от санитарите считат, че носят такава отговорност.

Относителният дял на професионалистите по здравни грижи и санитарите, които имат това убеждение е под 50%, което е крайно незадоволително. Друг обезпокоителен факт е наличието на медицински сестри (13,6%) и студенти (6,7%), които съвсем не се възприемат като отговорни относно възникването на НИ в отделението, в което работят.

Това вероятно е продиктувано от недостатъчната информация по проблема, както и на възможно недостатъчно ясно разпределение на отговорностите на персонала, което от своя страна е реална предпоставка за пропуски в превенцията и контрола на ВБИ в самото отделение.

На въпроса, отнасящ се до това, кой упражнява контрол върху дейностите извършвани по време на работа в отделението, 40,9% от анкетираните медицински сестри, 36,7% от студентите и 50% от санитарите заявяват пълна запознатост. Тези данни не са напълно убедителни, а вземайки под внимание относителният дял на онези, които твърдят, че не знаят кой контролира тяхната работа, а именно 22,7% от медицинските сестри и 41% от студентите, отново проличава необходимост от информация и недостатъчно точно и ясно разпределение на отговорностите вътре в самото отделение.

На въпроса дали е имало случай, при който са нарушили правилата за асептика и антисептика по време на манипулации,

50% от анкетираните медицински сестри и 70% от студентите заявяват, че това никога не се е случвало. Тук прави впечатление, че такъв отговор от страна на санитарите не е посочен. Вероятната причина за това от тяхна страна е свързването от тях на манипулациите единствено и само със специфичните медицински дейности извършвани върху самите пациенти.

За пълно нарушаване на правилата за асептика и антисептика свидетелстват отговорите на 18,2% от медицинските сестри, 20% от студентите и 16,7% от санитарите. Като цяло относителният дял на респондентите посочили този отговор не е голям, но въпреки това е обезпокоителен и представлява евентуален риск за педиатричните пациенти.

На въпроса имат ли нужда от допълнителна информация относно превенцията и контрола на ВБИ конкретно в детско отделение 36,4% от медицинските сестри, 6,7% от студентите и 50% от санитарите изразяват напълно такава необходимост. Като работещи в тези отделения, специалистите по здравни грижи и санитарите в различна степен отчитат, че познанията им по въпроса е необходимо да бъдат актуализирани. Прави впечатление, че студентите имащи желание да получат допълнителна информация, представляват най-малкия относителен дял от трите групи и съответно, най-големия дял (46,7%) от тези, които нямат нужда от такива допълнителни знания. Вероятно считат, че теоретичната подготовка, която е заложена в програмата за обучение е напълно изчерпателна и добре усвоена от тях.

Относно това дали смятат, че е необходимо придружителите в отделението да бъдат информирани относно проблематиката на НИ, респондентите от всички групи демонстрират пълно мнозинство. 95,5% от медицинските сестри и 100% от санитарите заявяват, че такава информация е

наложителна, а 66,7% от студентите са на същото мнение по въпроса.

От гледна точка на професионалния опит, проличава абсолютна убеденост и осъзнатост от страна на работещите в отделенията, че придружителите на децата представляват своеобразен рисков фактор за развитие на ВБИ и от своя страна за евентуално предотвратяване на такива последствия е обясним фактът, че медицинските сестри и санитарите единодушно са съгласни с необходимостта на тези лица да бъде предоставена информация по проблема.

Второто анкетно проучване беше с цел да се изяснят отговорностите на професионалистите по здравни грижи и студентите от специалност „Медицинска сестра“ относно специфичните особености свързани с превенцията и контрола на вътреболничните инфекции, конкретно за педиатричните отделения.

В анализите на литературните източници се откроява становището, че въпреки напредъка и непрекъснатото развитие на медицината, нозокомиалните инфекции съпътстват здравното обслужване на всички нива (Brannigan E. et al, 2009) (Гладилова А, 2020). Познанията на всички медицински специалисти, немедицински персонал и обучаващи се в лечебните заведения е от съществено значение за превенцията и контрола на тези инфекции (Kelsey MC, 2000) (Wong CA, Cummings GG, 2007).

Задълбочени познания относно ВБИ демонстрират респондентите от групата на студентите в отговорите на първия въпрос от интервюто, а в сравнение с тях, анкетираните медицински сестри не са толкова обстоятелствени в познанията си по темата. По-голямата част от учащите са наясно, че това са инфекции, засягащи, както медицинския персонал, така и немедицинските кадри и обучаващите се в лечебните заведения (40), а освен това и пациентите лекувани в тях във връзка с

медицинското обслужване (36). От своя страна същите отговори са посочили съответно 10 и 14 от специалистите по здравни грижи. Най-голям е броят на медицинските сестри (18), които смятат, че НИ са свързани с хоспитализацията на болни. Тук отново се потвърждава факта, че студентите получават актуална информация по въпроса по време на теоретичната си подготовка, а при медицинските сестри проличава необходимост от актуализиране на информацията относно проблема.

Като цяло, всички респонденти показват познания относно факторите водещи до развитие ВБИ в отделенията по детски болести и като цяло не пренебрегват нито един от посочените варианти. Впечатление прави, че най-много от анкетираните медицински сестри (30) и от студентите (46) са на мнение, че причина за НИ в отделението представляват замърсените ръце на придружителите.

Относно пътищата за предаване на ВБИ в педиатричните отделения респондентите и от двете групи отдават значение на всички посочени възможности в интервюто, което дава повод да се смята, че са добре запознати с проблема. Най-голям брой медицински сестри (38) отново посочват като причина придружителите в стационара и неспазването на хигиенно-епидемиологичните норми от тях, вероятно от гледна точка на практиката. За сравнение броят на студентите, които са на същото мнение е 26. Неспазването на правилата в отделението от придружителите е проблем, който би могло да се дължи на липса на информация относно важността на тези норми, или на недостатъчен контрол от страна на отговорните лица за спазването на реда в педиатричната болнична структура.

При студентите най-голям е броят (42) на тези, които смятат за основен път на предаване на инфекция директният контакт, чрез замърсени ръце. Безспорно това е факт, който е посочен като водещ в научната литература.

От анкетираните медицински сестри, 28 посочват обмяната на играчки между децата като възможност за предаване на инфекция, което поставя този вариант като втори по важност за тях. Не малък брой от студентите (38) също са на мнение, че по време на игра с общи играчки е възможно предаване на ВБИ. На практика това в голяма степен е възможно и е специфично за детските отделения.

Достатъчно проучвания в тази насока показват, че играчките са един от пътищата за предаване на инфекция в детския стационар. Практически е удачно в такива заведения предметите за игра да бъдат от такива материали, които могат да бъдат дезинфекцирани без това да доведе до повредата им. За да се сведе до минимум възможността за предаване на инфекция би следвало да се упражнява контрол върху дейностите по обеззаразяването им, придружителите да бъдат информирани относно риска, както и работещите в отделението да възприемат факта, че са отговорни относно този проблем.

Следващият най-посочван начин за предаване на ВБИ от страна на медицинските сестри е използването на замърсен инструментариум. Този отговор са дали 24 от тях. Аналогично е и мнението на анкетираните студенти – 38 от тях са посочили този отговор на въпроса. Тези резултати показват добра осведоменост от страна на респондентите, както от гледна точка на практиката, така и от теоретичните познания.

Само 2 от интервюираните медицински сестри допускат предаване на инфекция, чрез поставяне на ПВИ. За сравнение 26 от анкетираните студенти са на мнение, че посредством тази манипулация е възможно предаване на ВБИ.

На въпроса, отнасящ се до запознатостта с годишната програма за дезинфекция и стерилизация в отделението, 24 от интервюираните медицински сестри са дали положителен отговор, което предполага придържане към отговорностите,

отнасящи се към професионалните им задължения, както и упражняване на контрол върху работата на немедицинските кадри и обучаващите се в стационара. За сравнение, само 6 от анкетираните студенти твърдят, че са запознати с тази програма. Това говори, че информацията предоставена им по време на клинична практика в отделението, във връзка с този проблем е твърде оскъдна.

20 медицински сестри и 34 студенти от участниците в интервюто посочват, че имат познания по въпроса само в известна степен, което е показателно за известно пренебрегване на заложените правила в този документ.

Беглите познания или не познаването на подобен род документи оставя впечатлението, че информацията, която получават медицинските сестри и студентите е недостатъчна или отчасти пренебрегната, което е предпоставка за пропуски в процеса на работа.

Показателен факт от проведеното изследване е, че източник на информацията относно превенцията и контрола на ВБИ, за 16 от интервюираните специалисти по здравни грижи е инструктажът при постъпване на работа. Други 16 от тях посочват, че се информират от интернет източници. Тези данни са твърде обезпокоителни, тъй като инструктажът при постъпване на работа се провежда еднократно и за медицинските сестри с по-голям стаж по специалността той губи актуалност. От своя страна интернет източниците не винаги са проверени и това поставя под съмнение верността на получената информация по проблема.

Колегиумите представляват източник на информация за 14 от анкетираните медицински сестри, 12 от тях заявяват, че се информират от периодични обучения по темата, а 8 от респондентите използват специализирана литература.

За сравнение, най-голям брой от анкетираните студенти (40) съвсем не изненадващо получават информация относно превенцията и контрола на НИ по време на лекции и упражнения, следват ги тези, които посочват като източник на информация инструктажът преди провеждане на клинична практика в отделението (32). Към специализирана литература се насочват 10 от респондентите от тази група, а 6 от тях използват интернет източници. Неясен остава отговорът на 14 от анкетираните студенти, които заявяват, че информацията относно превенцията и контрола на ВБИ получават от колегиуми.

Наличието на придружители е един от специфичните фактори за предаване на ВБИ в отделенията по педиатрия. Всички респонденти са на мнение, че поради една или друга причина лицата, които съпътстват педиатричните пациенти по време на хоспитализация са възможен източник на инфекция. Резултатите от проучването показват, че 20 от анкетираните медицински сестри винаги предоставят информацията относно ВБИ на тези лица, а 10 от тях запознават придружителите с тези рискове почти винаги. 14 от респондентите твърдят, че обсъждат този проблем само когато имат време, а 2 от тях заявяват, че не предоставят информацията по проблема. Учудващо, по-голямата част от интервюираните студенти (36) са посочили, че информират придружителите на децата само когато имат време. Както и при медицинските сестри 10 от тях обсъждат евентуалните рискове от НИ почти винаги. 6 от респондентите признават, че не информират придружителите, и много малък брой от тях (4) твърдят, че винаги го правят.

Посочената липса на време от респондентите навежда на мисълта, че би могло да се разработят информационни материали относно рисковете и пътищата на предаване на ВБИ в педиатричните отделения, които да са нагледни и достъпни за

всички придружители в отделенията по време на болничния престой.

Ясното разпределяне на отговорностите на персонала е предпоставка за извършване на качествен контрол на дейностите, както и за качественото полагане на здравни грижи за хоспитализираните пациенти и в частност педиатричните. На въпроса дали се чувстват отговорни относно работата на немедицинския персонал в отделението, най-много от изследваните медицински сестри (16) посочват, че поемат отговорност в известна степен. 14 от тях в значителна степен се чувстват отговорни относно тези дейности и само 8 от анкетираните поемат напълно тази отговорност. Прави впечатление, че сред тази група респонденти има и такива, които не се чувстват отговорни (8) относно задълженията на немедицинския персонал. В длъжностната характеристика на медицинските сестри е посочено осъществяването на контрол от тях върху дейностите на санитарите, както и осъществяването на текущ контрол за спазване на хигиенните изисквания, голяма част от, които също са заложили в професионалните задължения на немедицинските кадри. Анализирайки данните от проучването, остава впечатлението, че липсва яснота относно разпределянето на отговорностите в отделението.

Мнозинството от интервюираните професионалисти по здравни грижи (24) са напълно съгласни, че са необходими допълнителни мероприятия и мерки относно ограничаване на рисковете за развитие на ВБИ в отделението. 12 от тях в значителна степен заявяват такава необходимост, а 6 от тях в известна степен. Само 4 от медицинските сестри смятат, че в отделението няма нужда от допълнителни дейности за ограничаване на НИ. При респондентите от групата на студентите мненията са различни в сравнение с тези на медицинските сестри. 24 от анкетираните смятат, че

допълнителни мероприятия и мерки относно рисовете от ВБИ в отделението не са необходими, а за 18 от тях необходимостта е само в известна степен. Малка част от студентите (8) напълно отчитат необходимостта от допълнителни действия за ограничаване на рисковете от ВБИ, а 6 от анкетираните са съгласни с това в значителна степен.

Сравнявайки резултатите на двете групи респонденти отговорите не са изненадващи. Медицинските сестри от позицията си на работещи в отделенията, имат по-ясна преценка относно дейностите свързани с ограничаването на рисковете от възникване на инфекция и съответно по-реална представа за слабите места в организацията на работа, докато студентите от своя страна прекарват много по-малко време в отделенията по педиатрия, което на практика ни дава повод да смятаме, че погледът върху цялостната организация на мероприятията и мерките за ограничаване на рисковете от ВБИ не е в пълен обем.

Изводи

1. Установи се съществена разлика между респондентите относно запознатостта с медицински стандарт по превенция и контрол на ВБИ, в полза на анкетираните студенти.
2. Отчете се недостатъчна систематизираност в познанията относно отговорностите и дейностите по профилактика на ВБИ.
3. Установи се, че всички респонденти осъзнават, че не са достатъчно информирани относно проблемите на ВБИ.
4. Отчетоха се неубедителни познания на респондентите относно стандартните предпазни мерки.
5. По-голямата част от респондентите отчитат възможен риск за пациентите и персонала в педиатричните отделения.

6. Установено недостатъчно осъзнато чувство на отговорност от страна на медицинските сестри и санитарите относно превенцията и контрола на ВБИ.
7. Резултатите от анализа показват единодушие на специалистите по здравни грижи и санитарите работещи в ДО, относно информирането на придружителите относно рисковете от ВБИ в отделението.
8. Анализът на данните показва, че анкетираните посочват в голяма степен като рисков фактор и източник на ВБИ наличието на придружители в отделението.
9. Резултатите от настоящото проучване показват недостатъчно актуализиране на познанията на медицинските сестри относно проблемите на ВБИ в педиатричните болнични структури.
10. Отчита се необходимост от достъпни информационни методи предназначени за придружителите на хоспитализираните деца относно рисковете от ВБИ в отделението.
11. Установи се недостатъчен контрол от страна на специалистите по здравни грижи относно дейностите на немедицинския персонал.
12. Наличие на необходимост от допълнителни мероприятия и мерки за превенция на ВБИ в педиатричните отделения от страна на медицинските сестри.

Приноси на дисертационния труд

1. Концептуализиране на модел за изследване и оптимизация на контрола при вътреболничните инфекции в детско отделение.
2. Разкриване на информираността и подготовката на медицинския и немедицински персонал в детско отделение по отношение на вътреболничните инфекции.

3. Изграждане на модел за текуща проверка и актуализация на знанията на специалистите, работещи в детско отделение по отношение на вътреболничните инфекции, който да насочи обучителния процес.

Публикации свързани с дисертационния труд

1. Султанова Д, „Исследование путей передачи больничных инфекций у детей“, Исследовательский потенциал молодых ученых: взгляд в будущее, Сборник материалов XVII Региональной научно-практической конференции магистрантов, аспирантов и молодых ученых Тула ТГПУ им. Л. Н. Толстого 2021, 224-229
2. Султанова Д, Проучване познанията на медицинските сестри за предотвратяване предаването на вътреболнични инфекции в детските отделения“, Conference proceedings: 3rd international conference: Nursing care - a contribution to the quality of life, June 7-8, 2021, 249-256
3. Султанова Д, Проучване познанията на студентите от специалност „Медицинска сестра“ относно вътреболничните инфекции в отделенията по педиатрия, XXXII Международна научна он-лайн конференция на Съюз на учениците – Стара Загора, 02-03 юни 2022 г, под печат в он-лайн сп. „Science & Research“: Volume 6, 2022

